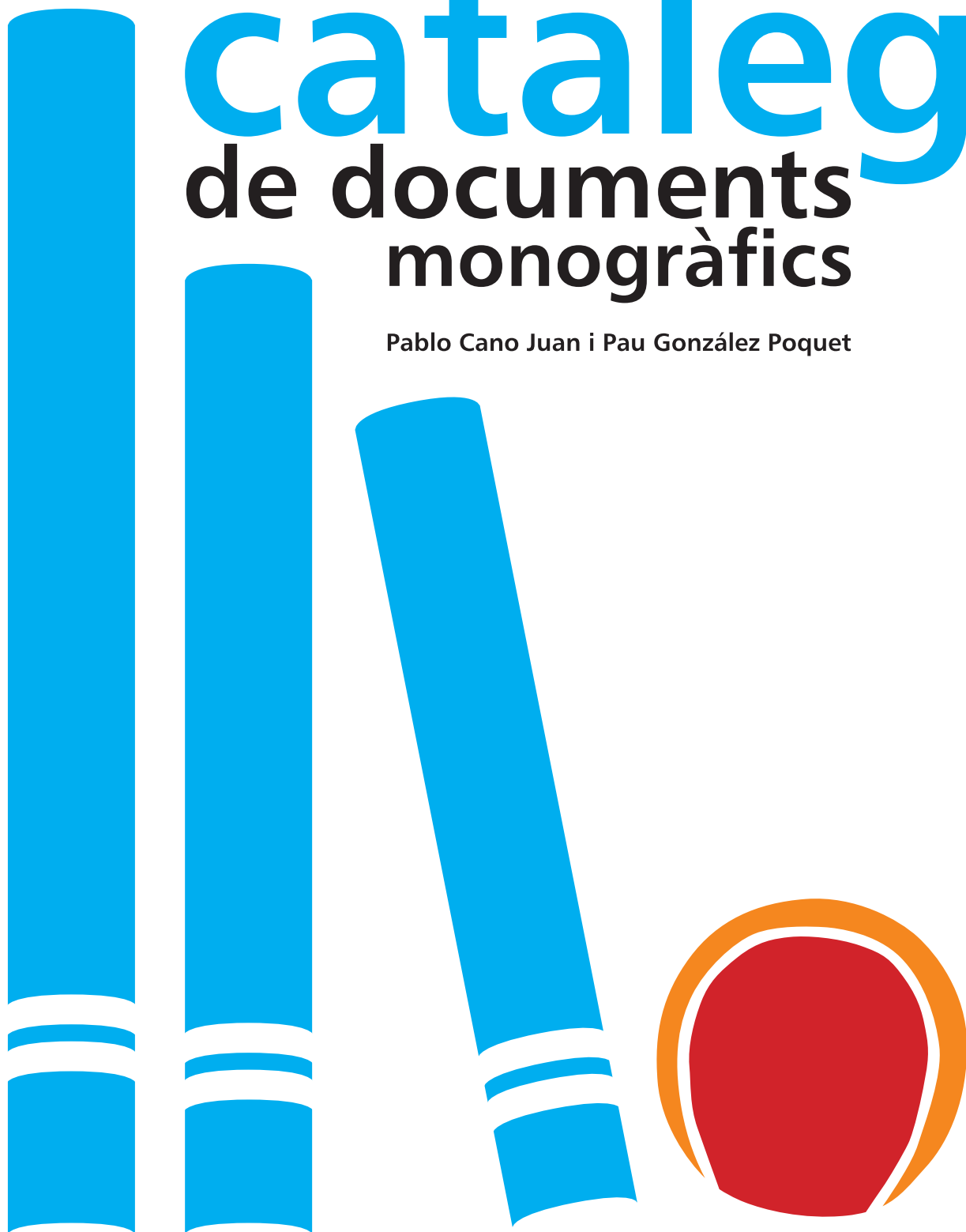

La pilota valenciana:

catàleg

de documents monogràfics

Pablo Cano Juan i Pau González Poquet

LA PILOTA VALENCIANA: CATÀLEG DE DOCUMENTS MONOGRÀFICS

Pablo Cano Juan i Pau González Poquet

ÍNDEX

Reservats els drets de propietat intel·lectual d'autor. Sols es permet l'ús d'aquesta obra a efectes particulars, però sense fer ús comercial, ni reproduir totalment o parcial els textos i imatges sense la corresponent autorització dels autors.

© edició:

VNIVERSITAT
ED VALÈNCIA Càtedra de Pilota Valenciana

Primera edició: abril 2021

Disseny portada i maquetació: Josep Olaso Garcia - Edicions 96

Imprimeix: Edicions 96

Imprés a Espanya / Printed in Spain

Depòsit legal: V-1101-2021

ISBN: 978-84-17213-81-7

ÍNDEX

LA PILOTA VALENCIANA: CATÀLEG DE DOCUMENTS MONOGRÀFICS

ÍNDEX

ÍNDEX

A la nostra família, per la formació que ens ha donat i a Sebastià Giner i Víctor Agulló, per possibilitar-nos la realització i supervisió d'aquest llibre.

ÍNDEX

ÍNDIX

11 ..... Presentació

13 ..... Justificació

15 ..... **Bloc A. Obres pioneres**

17 ..... El juego de pelota en Valencia

18 ..... El joc de pilota: pilota valenciana

19 ..... La pilota valenciana, l'esport d'un poble

20 ..... El joc de pilota valenciana

21 ..... Pelota Valenciana: entrevistas y reportajes

22 ..... El joc de pilota

23 ..... El trinquet

24 ..... Estudi tipològic i catàleg dels trinquets

25 ..... **Bloc B. Estudis locals**

27 ..... Benidorm y la pelota valenciana

28 ..... El trinquet de Burjassot

29 ..... El joc de pilota a la ciutat d'Alacant

30 ..... El món del trinquet de Burjassot

31 ..... 750 anys del joc de pilota en Alcoi

32 ..... Els trinquets de Sagunt: notes, anècdotes i records del joc de pilota valenciana

33 ..... Cent anys de pilota a Simat

34 ..... Un poble, un esport: Sella i la pilota valenciana

35 ..... Galotxa en la Vilavella

36 ..... El rovell de la pilota. 25 anys del Club de Pilota de Dénia

37 ..... La pilota valenciana a Sant Vicent del Raspeig: tradició i cultura popular

38 ..... La pilota a Catalunya. Un poble que jugava

39 ..... Alginet, de les mans i fer anar la pilota

40 ..... Carlet, família d'afectes

41 ..... Beneixida, raspallot i carrer estret i Alcàntera del Xúquer, joc i vida al carrer

42 ..... Gavarda, tradició rebel·lada i Sumacàrcer, la pilota en guerra

43 ..... Almussafes, la pilota industrial

44 ..... L'Alcúdia, de la pilota, la cultura i la transició

45 ..... Alberic, un espai emblemàtic

46 ..... Algemesí, el ball de la vaqueta

47 ..... Guadassuar, no perdre la ferida

48 ..... Rafelguaraf, de rodors, maletes i pilota al carrer i Manuel, passar la falta

49 ..... El Marquesat, un carrer de carrers

50 ..... Alzira, poble o multitud

51 ..... Trinquet El Zurdo. 50 anys al dau

52 ..... El joc de pilota a Bellreguard. Una història de val i quinze

53	Bloc C. Obres de referència
55	Esport tradicional valencià i territori: catàleg de l'exposició itinerant Universitat de València i Diputació Provincial de València
56	La pilota valenciana: pràctica, ciència i codi
57	El punt dins el moviment: el joc de pilota
58	La revolució va de bo! La modernització de la pilota valenciana
59	La memòria recuperada
60	Vocabulari del joc de pilota
61	El Genovés
62	Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana
63	Anècdotes i curiositats de la pilota valenciana. 100 històries per a gaudir, estimar i descobrir el nostre esport
64	El joc de pilota: historia de un deporte valenciano
65	Bloc D. Divulgació general
67	Regles del joc de pilota
68	Vocabulari del joc de pilota
69	Pelayo 1868–2018: la emoció de jugar a pilota
70	La pilota grossa
71	El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909
72	Llibret homenatge a la pilota valenciana
73	25 aniversari pilota valenciana a llargues
74	Colp a colp. Glosses sobre pilota valenciana
75	De la Vega, un pilotari
76	Quinze net: aproximació a la pilota valenciana
77	Frontó basc vs frontó valencià
78	Una partida de llegenda
79	Pla de foment municipal de pilota valenciana
80	25 anys del campionat individual d'escala i corda: trofeu Bancaixa
81	Papers. Patrimoni gràfic de la pilota valenciana
82	Units pel joc de pilota
83	Reglaments. Federació de Pilota Valenciana
85	Bloc E. Actes de congrés
87	I Congrés Mundial de Pilota a Mà: València 2, 3 i 4 de juny de 1994
88	Actes del II Congrés Mundial de Pilota a Mà
89	La pilota valenciana: reptes per al segle XXI
91	Bloc F. Educació
93	Quadern d'activitats de pilota valenciana
94	Museu de la Pilota. Genovés: textos i activitats
95	La pilota valenciana: unitat didàctica
96	Tallers de cultura popular valenciana, joc de pilota
97	Pilota valenciana: propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc
98	Les escoles esportives de pilota valenciana
99	Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària
101	Bibliografia citada

PRESENTACIÓ

La pilota valenciana és història viva del poble valencià, un tret característic singular que ens defineix com a poble. Amb l'arribada del segle XX, i concretament, amb els canvis en els modes de vida i la imposició de la dictadura, l'aparició dels grans esports de masses, els cotxes, nous divertiments, la globalització..., a poc a poc, la pilota va ser repudiada i considerada un esport de segona classe, un esport de gent rural que ja no interessava. Ara bé, no s'ha d'oblidar que aquest esport és patrimoni cultural dels valencians i és la nostra tasca travessar per ell, per la seua promoció, dignificació i divulgació, perquè se li done la importància que mereix i perquè torne a ser part important de la vida dels valencians i valencianes com ho ha estat durant segles. Malgrat que els esports de pilota a mà es juguen en moltes parts del continent europeu, va ser a terres valencianes on el joc va assolir una dimensió superior. Tanta era la passió que produïa que en certes èpoques es va arribar a prohibir la seua pràctica al carrer per les multituds que mobilitzava i el seu tarannà festiu i políticament compromés, alhora. Tanmateix, aquesta passió no es va veure reflectida en la publicació de llibres, textos, estudis o articles fins ben entrat el segle XX, si exceptuem les honroses excepcions d'en Joan Lluís Vives o en Francisco Amorós. Ara bé, des de llavors ençà, a poc a poc va anar augmentant la producció bibliogràfica sobre la pilota valenciana, fet que va ajudar a palesar la gran importància que ha tingut aquest esport en el nostre poble. A més, va ajudar a donar a conèixer la memòria històrica de tot el món de la pilota valenciana, i per extensió de l'esport valencià. En aquest volum volem retre homenatge als llibres monogràfics de pilota publicats, que van ajudar i, ajuden, a deixar constància escrita de la pilota i donar prestigi i visibilitat social a l'esport.

Aquest llibre recull tots els llibres monogràfics sobre pilota valenciana que han sigut publicats. Mitjançant un treball d'investigació i recerca documental hem recopilat tots els llibres monogràfics a fi de reunir-los en una única publicació. El llibre és una mena de catàleg on el lector o la lectora trobaran tota la informació necessària sobre cada llibre, dades tècniques, portada i una breu descripció a fi que se sàpiga de manera breu i sintètica de què tracta. L'objectiu d'aquest llibre és que siga una invitació a la lectura sobre el nostre esport nacional, així com una ferramenta de suport útil per a pròximes investigacions sobre pilota valenciana. Al remat, recull tots els sabers que tenim sobre l'esport i, gràcies a la divisió per blocs, se'n facilita una amena i fluida lectura o consulta. Atés que hi trobarem una descripció de cada llibre, tenim l'oportunitat d'escollir els llibres que més ens interessin per a acostar-nos, descobrir, deixar-nos sorprendre o simplement realitzar qualsevol mena de treball sobre pilota valenciana.

Volem agrair a la Càtedra de Pilota Valenciana de la Universitat de València i a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana per oferir-nos l'oportunitat de realitzar aquest llibre que esperem que siga útil per a obrir una porta cap al futur en la investigació i la divulgació del nostre esport per excel·lència, la pilota valenciana.

Pau González Poquet

ÍNDEX

JUSTIFICACIÓ

El llibre *La pilota valenciana: catàleg de documents monogràfics* és un recull de llibres de caràcter monogràfic sobre pilota valenciana.

L'hem estructurat per apartats que responen a les diferents temàtiques que hem establert. En total són sis grans blocs que agrupen els coneixements que tenim sobre pilota:

1. Obres pioneres

En aquest bloc trobem tots aquells llibres que han tingut un caràcter iniciador, explorador i reivindicatiu del món de la pilota. És l'inici de la literatura sobre pilota.

2. Estudis locals

Pot ser siga el bloc més ampli. L'íntima relació dels pobles valencians amb el joc de la pilota fa que tots els successos que ocorren als municipis afecten en gran part a l'esport valencià per excel·lència. Per això, en aquest apartat trobarem tots aquells llibres on es relata la història, les característiques i les vivències i anècdotes de la pilota valenciana a municipis específics on hi ha o va haver-hi una gran repercussió de la pilota valenciana.

3. Obres de referència

En aquest apartat se situen totes aquelles obres que ens poden aportar amb una consulta puntual i ràpida, informació immediata, d'interés i rellevant. Reportatges, obres basades en exposicions, trajectòries esportives, recopilació d'informació de la història de l'esport, són alguns dels diversos temes que trobarem en aquest bloc. En definitiva, són obres que per la quantitat i qualitat de la informació que aporten són d'obligada consulta per a qualsevol estudiant, estudiós o aficionat a la pilota.

4. Divulgació general

Les obres de divulgació general van dirigides al públic en general així com a totes aquelles persones estudioses i interessades en l'aprenentatge i el coneixement d'un conjunt de temàtiques diverses del món de la pilota. Informació sobre la cultura, la història, característiques i futur del nostre esport tenen gran rellevància.

5. Actes de congrés

En aquest bloc trobem els llibres dels tres congressos realitzats fins a la data. Hi trobarem totes les conferències, ponències, comunicacions, tallers, etc. relacionats en els temes que van formar part d'aquests simposis.

6. Educació

Llibres acadèmics i amb intenció didàctica és el que podrem trobar en aquesta secció. Tallers, activitats, propostes i unitats didàctiques conformen el corpus documental per a encabir la pilota valenciana dins del currículum de l'assignatura d'educació física en primà-

ria, secundària, formació professional així com a l'àmbit universitari. En definitiva, tot un conjunt de sabers i informació disponible per a esperonar i facilitar el treball en el camp de la docència de l'esport valencià per excel·lència.

Per últim, afegir que els llibres es troben ordenats a dintre dels diferents blocs de manera alfabètica per cognoms dels autors.

Pablo Cano Juan

BLOC A

OBRES PIONERES

El juego de pelota en Valencia	17
El joc de pilota: pelota valenciana	18
La pilota valenciana, l'esport d'un poble	19
El joc de pilota valenciana	20
Pelota Valenciana: entrevistas y reportajes	21
El joc de pilota	22
El trinquet	23
Estudi tipològic i catàleg dels trinquets	24

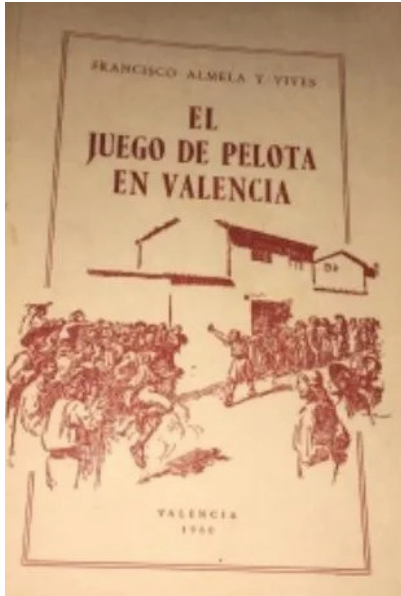
ÍNDEX

El juego de pelota en Valencia

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El juego de pelota en Valencia</i>
Autor	Francisco Almela i Vives
Editorial	Semana Gráfica
Any	1960
DL	V-182-1958-sep

Francisc Almela i Vives fou poeta, periodista, erudit i gran divulgador de la cultura i les lletres valencianes.

La finalitat del llibre és clarament divulgativa. No és un tractat complet de pilota valenciana, sinó que és un treball d'investigació personal que reuneix i incorpora diversos aspectes de la pilota, entre els quals n'hi ha molts que eren absolutament desconeguts i d'altres inèdits.

El joc de pilota: pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota: pilota valenciana</i>
Autor	Jorge C. Trulock
Editorial	Instituto Nacional de Educación Física
Any	1973
ISBN	978-84-325-0461-7

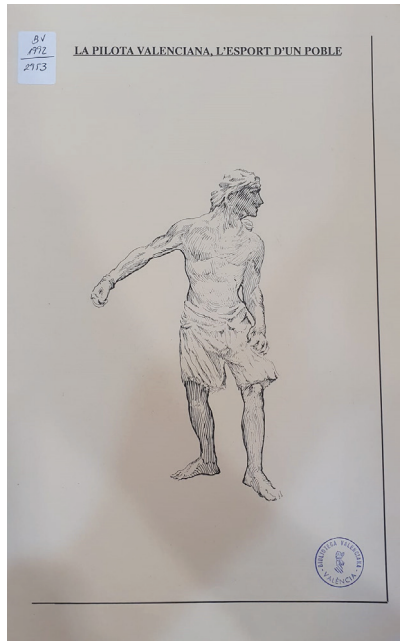
Aquest llibre escrit per Jorge C. Trulock i publicat per l'Instituto Nacional de Educación Física recull els aspectes del joc de la pilota valenciana que el fan tan especial.

El llibre s'endinsa en la història del joc i fa un recorregut des de l'antiga Grècia fins a l'actualitat. Aquest estudi es basa en la comparació de les característiques i modalitats de la pilota basca i la pilota valenciana per tal de remarcar les diferències essencials que caracteritzen el nostre esport. L'apartat gràfic corre a càrrec del fotògraf borrianenc José Luis Garcia Ferrada i és de gran qualitat.

La pilota valenciana, l'esport d'un poble

Portada del llibre

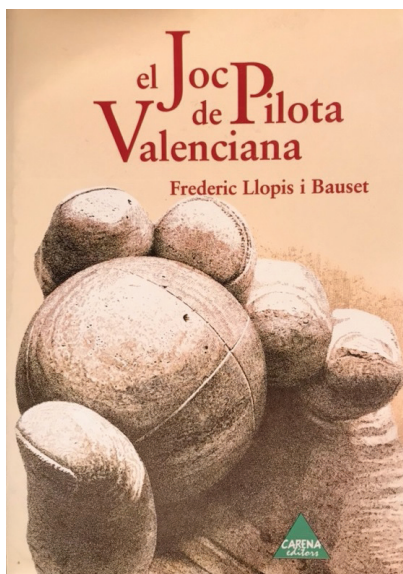
Títol del llibre	<i>La pilota valenciana, l'esport d'un poble</i>
Autor	Rafael Chorro Gascó
Editorial	Institut Municipal d'Educació
Any	1991
DL	V-1879-1991

Aquest llibre, escrit per Rafael Chorro Gascó, és un llibre educatiu de gran qualitat, incita el lector a la recerca d'informació per poder completar el llibre, tot un repte educatiu que li aporta un gran valor. El llibre aborda tots els grans aspectes de la pilota des de les arrels, passant pel joc, el trinet, les modalitats i el vocabulari. Val més un llapis curt que una memòria llarga, diu la dita. Amb aquest llibre, un llapis i ganes d'aprendre us endinsareu en tot un món d'allò més interessant com és el món de la pilota valenciana.

El joc de pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota valenciana</i>
Autor	Frederic Llopis Bauset
Editorial	Ajuntament de València
Any	1987
ISBN	978-84-505-5855-5

Aquest llibre escrit per Frederic Llopis i Bauset és una de les obres mare de la pilota valenciana, té dues edicions, la primera en 1987 i una segona publicada per Carena, el 1999. Un llibre que recull tot allò que s'ha escrit fins al moment en relació a la pilota valenciana, la descripció del joc, les modalitats i els elements tècnics necessaris, a més d'un glossari específic de paraules relacionades amb la pilota valenciana. No deixa de costat cap aspecte del món de la pilota valenciana. Tot plegat, li dona un caràcter divulgatiu important i serveix d'eina a tot aquell que desitja aproximar-s'hi. És un manual on es pot trobar tota la informació del joc i del món de la pilota valenciana.

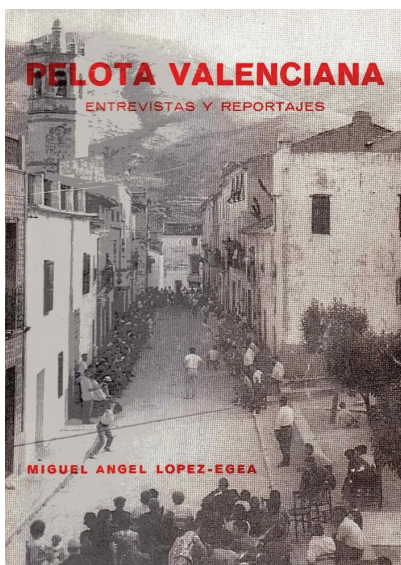

ÍNDEX

Pelota Valenciana: entrevistas y reportajes

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Pelota valenciana: entrevistas y reportajes</i>
Autor	M. A. López-Egea
Editorial	Sucesor de Vives Mora
Any	1976
ISBN	978-84-400-1599-0

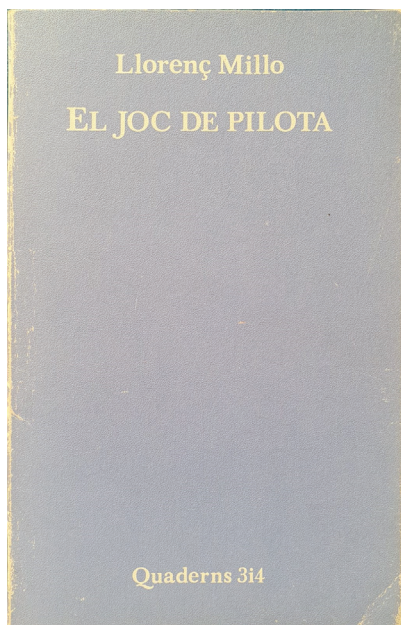
Miguel Ángel López-Egea va destacar a la dècada dels 70 en la producció literària del món de la pilota valenciana, ens va brindar pàgines memorables amb les biografies de desenes de pilotaires. A més a més, va comptar amb la important col·laboració del dibuixant Harca per a acostar els pilotaris al públic general.

Aquest llibre recull un total de 52 entrevistes de les personalitats amb més renom del món de la pilota valenciana. És un llibre que pretén deixar constància de la història del joc, que és un signe d'identitat dels valencians, mitjançant els testimonis originals de les personalitats que van formar part de la història viva del nostre esport i, probablement, d'una de les seues etapes més glorioses. El llibre té dues edicions, la primera de 1976 i una segona publicada per Impremta Palacios el 1998.

El joc de pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota</i>
Autor	Llorenç Millo Casas
Editorial	Eliseu Climent
Any	1982
ISBN	978-84-7502-054-9

Llorenç Millo Casas va ser un lliberal i gran enamorat del joc de pilota, és un autor pioner en la producció literària de temàtica sobre pilota valenciana. Les seues aportacions bibliogràfiques són de gran valor, aquest llibre publicat en 1982 recull tots els apartats del joc de la pilota valenciana tant en l'aspecte tècnic com històric i constitueix un llibre sintètic però molt útil per a documentar-se sobre aquest esport.

Es tracta de la primera obra de la pilota valenciana escrita en la nostra llengua.

El trinquet

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El trinquet</i>
Autor	Llorenç Millo Casas
Editorial	Prometeo
Any	1976
ISBN	978-84-7199-060-0

Llorenç Millo Casas va ser un advocat, escriptor i gastrònom valencià, és un autor pioner en la producció literària de temàtica sobre pilota valenciana. Les seues aportacions bibliogràfiques són de gran valor. Aquest llibre publicat en 1976 és considerat com l'obra pionera de la literatura moderna sobre pilota valenciana, i tal vegada la més important. En el llibre, molt documentat, Llorenç Millo recopila –fruit de la seua longeva i ingent trajectòria periodística– els millors jugadors i trinquets valencians de tot el segle XX amb especial menció per al Trinquet de Pelayo. Igualment coneguem de primera mà la situació de la pilota en la dècada dels 60 i 70. El que conta en el llibre ho ha vist o ho ha escoltat de testimonis dignes de crèdit.

Estudi tipològic i catàleg dels trinquets

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Estudi tipològic i catàleg dels trinquets</i>
Autor	Salvador Vilalta i Mor
Editorial	Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana
Any	1986
ISBN	978-84-7579-182-1

La pilota valenciana forma part de la cultura del poble valencià. Per això, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, per tal de promoure l'esport valencià ens ofereix llibres com aquest.

Aquest és un llibre tècnic, el primer que es va editar sobre l'arquitectura dels diferents trinquets que podem trobar al territori valencià. Conté una classificació per comarques de tots els trinquets que existien aleshores, hi podem consultar les diferents mides i característiques dels trinquets valencians. La finalitat del llibre és l'elaboració d'un inventari dels trinquets valencians i orientar a l'hora de construir noves instal·lacions esportives de pilota valenciana.

BLOC B

ESTUDIS LOCALS

Benidorm y la pelota valenciana	27
El trinquet de Burjassot	28
El joc de pilota a la ciutat d'Alacant	29
El món del trinquet de Burjassot	30
750 anys del joc de pilota en Alcoi	31
Els trinquets de Sagunt: notes, anècdotes i records del joc de pilota valenciana	32
Cent anys de pilota a Simat	33
Un poble, un esport: Sella i la pilota valenciana	34
Galotxa en la Vilavella	35
El rovell de la pilota. 25 anys del Club de Pilota de Dénia	36
La pilota valenciana a Sant Vicent del Raspeig: tradició i cultura popular	37
La pilota a Catalunya. Un poble que jugava	38
Alginet, de les mans i fer anar la pilota	39
Carlet, família d'afectes	40
Beneixida, raspallot i carrer estret i Alcàntera del Xúquer, joc i vida al carrer	41
Gavarda, tradició rebel·lada i Sumacàrcer, la pilota en guerra	42
Almussafes, la pilota industrial	43
L'Alcúdia, de la pilota, la cultura i la transició	44
Alberic, un espai emblemàtic	45
Algemesí, el ball de la vaqueta	46
Guadassuar, no perdre la ferida	47
Rafelguaraf, de roders, maletes i pilota al carrer i Manuel, passar la falta	48
El Marquesat, un carrer de carrers	49
Alzira, poble o multitud	50
Trinquet El Zurdo. 50 anys al dau	51
El joc de pilota a Bellreguard. Una història de val i quinze	52

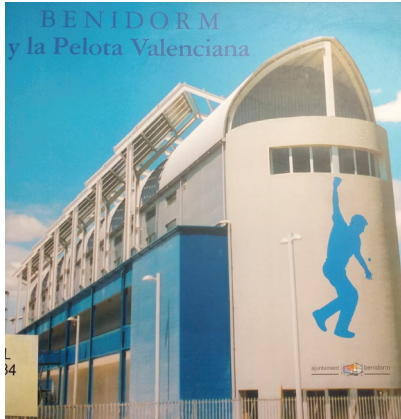

ÍNDEX

Benidorm y la pelota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Benidorm y la pelota valenciana</i>
Autor	Ajuntament de Benidorm
Editorial	Ajuntament de Benidorm
Any	2005

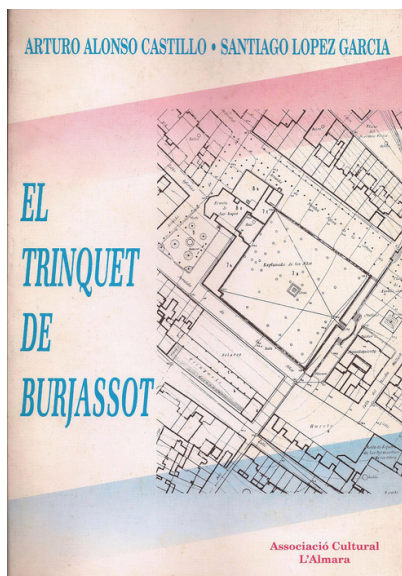
Benidorm té una gran història i tradició en la pràctica del fantàstic esport de la pilota valenciana. Persones, moltes desaparegudes ja, que gaudiren i feren gaudir als carrers de Benidorm i, per extensió, de la Marina Baixa competint a les partides i reptant-se amb els jugadors mítics de les Marines i l'Alacantí quan Benidorm no era més que un poble humil i pesquer.

Aquest llibre vol difondre, palesar la memòria d'aquells temps i vol ser també un homenatge a la memòria de tots els benidormers i paisans de la Marina que han portat i porten sempre la pilota valenciana al cor.

El trinquet de Burjassot

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El trinquet de Burjassot</i>
Autor	Arturo Alonso, Santiago López
Editorial	Associació Cultural l'Almara
Any	1995

L'Associació Cultural l'Almara, interessada per la cultura en general, és una de tantes associacions burjassoteres que dinamitzen les inquietuds socioculturals de la població. Entre els fins primordials d'aquesta associació està l'estudi i la recerca, així com la divulgació dels costums i tradicions pròpies d'aquesta localitat de l'Horta Nord i la cultura valenciana. Aquest llibre recull un treball d'investigació al voltant del trinquet de Burjassot i del món de la pilota valenciana a la localitat.

El joc de pilota a la ciutat d'Alacant

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota a la ciutat d'Alacant</i>
Autors	Margarita Fernández i diversos autors
Edició	Barraca Quina Fumaguera
Impremta	Gràfiques Ofibook
Any	2004
DL	A-307-2016

La barraca Quina Fumaguera pretén exposar en aquest llibre la importància de la pilota valenciana, un esport valencià i tradicional al qual per donar-li vida, a banda de ser objecte d'estudi, ha de ser essencialment practicat.

Per això, per iniciativa de Lluís Vicent Soler i Rico, mestre i exjugador de pilota, com a coordinador juntament amb diversos col·laboradors mostra tots els aspectes de la pilota valenciana a la ciutat: des de la història de l'esport i les seues modalitats fins propostes i projectes de futur per fer reviscolar la pilota a la ciutat. A més a més, es pregunta si les fogueres i barraques podrien tindre un paper més important per revitalitzar el joc.

El món del trinquet de Burjassot

Portada del llibre

EL MÓN DEL TRINQUET DE BURJASSOT

SANTIAGO LÓPEZ GARCIA ab la
col·laboració d'ARTURO CERVELLERA
MOSCARDÓ.

Burjassot. 27-31 Març 2020

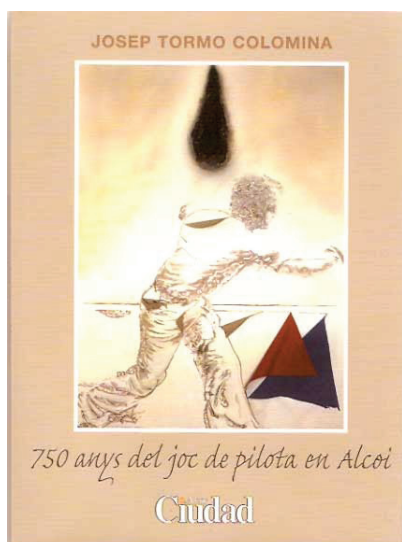
Títol del llibre	<i>El món del trinquet de Burjassot</i>
Autors	Santiago López, Arturo Cervellera
Editorial	Santiago López Garcia
Any	2020
ISBN	978-84-923946-7-8

Aquesta obra està basada en el llibre original titulat *El trinquet de Burjassot*, el qual va ser editat per l'Associació Cultural l'Almara, l'any 1995. Aquest va ser el primer llibre que encetava la col·lecció denominada *Quaderns monogràfics sobre Burjassot*. L'obra és una segona edició, actualitzada durant la pandèmia de 2020, d'aquell llibre publicat en 1995, una edició amb el text completament repassat, actualitzat i ampliat. Compta amb les noves aportacions que s'han fet en aquests últims anys a Burjassot sobre la pilota valenciana on els records del seu trinquet continuen deixant-se sentir.

750 anys del joc de pilota en Alcoi

Portada del llibre

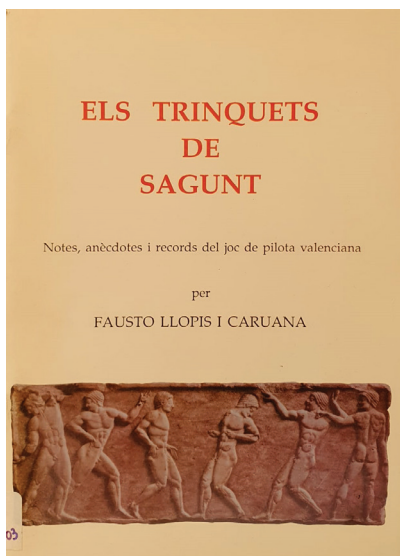
Títol del llibre	<i>750 anys del joc de pilota en Alcoi</i>
Autors	Josep Tormo Colomina, Pau Grau Mira, Manuel Boix Álvarez
Editorial	Ciudad de Alcoy
Any	2006

La història dels pobles transcendeix a través dels grans successos que repercuteixen o s'emmarquen més enllà d'allò estrictament local, però són els col·lectius, els personatges populars, els grups socials i les activitats més pròximes les que humanitzen i donen un vertader contingut a la història en majúscules. És la suma de les petites grans històries, amb molts protagonistes anònims, la que dona sentit a la història oficial. Aquest llibre recupera per a la memòria col·lectiva la història de la pilota valenciana a la ciutat d'Alcoi, el llibre recull testimonis de la història local, plens de matisos, que són de justícia reivindicar pel gran impacte social que ha tingut la pilota valenciana al llarg de la història a la ciutat d'Alcoi i la seua comarca.

Els trinquets de Sagunt: notes, anècdotes i records del joc de pilota valenciana

Portada del llibre

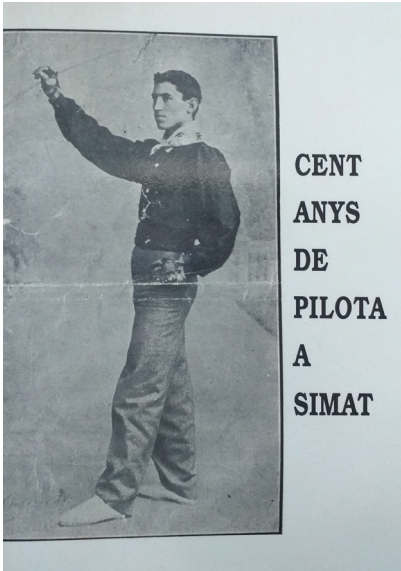
Títol del llibre	<i>Els trinquets de Sagunt: notes, anècdotes i records del joc de pilota valenciana</i>
Autor	Fausto Llopis i Caruana
Editorial	Caixa d'Estalvis de Sagunt
Any	1991

Moguts per la gran afició que encara hi ha a Sagunt i a la comarca del Camp de Morvedre pel joc de pilota valenciana, aquest llibre escrit per Fausto Llopis i Caruana recull les transcripcions de les notes, anècdotes i els records que es tenen referits al passat de la pilota valenciana al poble de Sagunt. També cal revalorar l'ingent treball de documentació històrica així com l'impecable apartat gràfic.

Cent anys de pilota a Simat

Portada del llibre	
Títol del llibre	<i>Cent anys de pilota a Simat</i>
Autors	Rafael Mogort, Eladi Mainar
Editorial	Ajuntaments de la Valldigna
Any	1992
ISBN	978-84-96545-44-1

Aquest llibre es publica per commemorar el 1r Centenari de la construcció del trinquet de Simat de la Valldigna l'any 1983.

El llibre recorre els cent anys d'història que han envoltat a aquest trinquet, passa per totes les etapes: etapes glorioses i també d'altres en què ha estat tancat i la gent no hi acudia. No obstant això, el futur és esperançador atés que gràcies a l'Administració, el nostre esport continua avançant a Simat amb la creació de l'escola de pilota municipal. També podem trobar un apartat referent al mític Xiquet de Quart.

Un poble, un esport: Sella i la pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Un poble, un esport: Sella i la pilota valenciana</i>
Autor	Miguel Ángel Pérez Serrano
Editorial	Ajuntament de Sella. Generalitat Valenciana. Club pilota Sella
Any	2012
ISBN	84-7579-182-4

Aquest llibre ens conta la història, la participació i les vivències a la localitat de Sella.

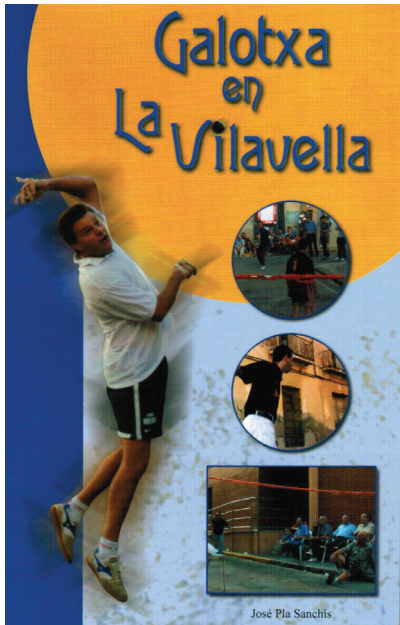
Al llarg del llibre podrem conèixer l'evolució històrica que ha tingut la pilota valenciana en aquest municipi de la Marina Baixa. Així, el llibre comença amb una xicoteta presentació de l'origen de la pilota, l'autor argumenta els inicis de l'esport valencià a la seua població amb els testimonis de les famoses partides de pilota valenciana a les festes de Sella on sempre s'hi han enfrontat els millors jugadors de l'actualitat, especialment a la modalitat de llargues.

El llibre ens permetrà saber la història pas a pas, amb les èpoques glorioses de l'esport, el seu declivi i posterior renaixement. Finalment, l'autor ens mostra la nova perspectiva per a l'esport dels valencians. Un llibre per a historiadors i amants de la pilota en un dels pobles valencians que més viu l'esport de la pilota.

Galotxa en la Vilavella

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Galotxa en la Vilavella</i>
Autor	José Pla Sanchis
Editorial	Ràpida Llorens
Any	2004

El llibre que ens presenta José Pla és una memòria viva del que és i ha estat la pilota valenciana i la modalitat de Galotxa a la localitat de la Vilavella.

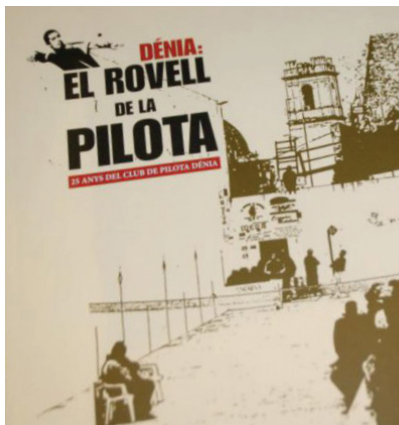
El llibre conté una ingent quantitat d'històries, dades, anècdotes i relats escrits per un total de vint-i-tres col·laboradors, agrupats en jugadors, aficionats i veïns, el que ens dona un compendi històric i cultural d'interès per a conformar una mirada plural sobre el joc que l'autor s'encarrega de reunir-los i plasmar-los en aquest llibre.

Amb tot això, l'autor té la intenció de contribuir a dignificar el joc de la pilota i que aquesta torne a ressorgir amb força en aquest destacat poble valencià pilotaire.

El rovell de la pilota. 25 anys del Club de Pilota de Dénia

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El rovell de la pilota. 25 anys del Club de Pilota de Dénia</i>
Autors	Antoni Reig, Miquel Crespo
Editorial	Club de Pilota de Dénia
Any	2016
ISBN	978-84-617-7134-9

A Dénia s'ha jugat a la pilota des de sempre, hi ha hagut molts trinquets i han eixit alguns jugadors extraordinaris. La ciutat de Dénia ha tingut un paper important en les pàgines de la història de la pilota valenciana, l'esport que més ens identifica com a poble. A Dénia i als pobles de la Marina Alta, hi ha una manera especial de viure el joc i, a més han aportat noms que figuren en la llegenda de la seua història, un d'ells és precisament el del Rovell, pare d'Antonio Reig, *el Rovellet*, referent esportiu absolut de la seua època. En el món de la pilota trobarem un Rovell vinculat a Dénia, és per això que utilitzen l'expressió que figura com a títol del llibre, són "el rovell de la pilota". Les pàgines d'aquest llibre són la memòria de l'esport a Dénia, tant la història antiga com la recent, el testimoni d'un joc que deixa un ric llegat històric i emocional.

La pilota valenciana a Sant Vicent del Raspeig: tradició i cultura popular

Títol del llibre	<i>La pilota valenciana en Sant Vicent del Raspeig: Tradició i cultura popular</i>
Autor	José Miguel Santacreu Cortés
Editorial	Cercle d'estudis Sequet però Sanet. Club Pilota Sant Vicent
Any	2012
ISBN	978-84-617-1957-0

Aquest llibre ens fa un breu repàs de la història de la pilota valenciana a Sant Vicent del Raspeig.

Parla de l'esplendor i decaiguda del nostre esport al municipi fins a la seua completa desaparició. No és fins l'any 2012, quan 5 joves d'institut, amb més ganes que mitjans, van agafar la flama desapareguda de la pilota per a crear un nou club i tornar la pilota al poble.

La pilota a Catalunya. Un poble que jugava

Portada del llibre	Títol del llibre <i>La pilota a Catalunya. Un poble que jugava</i>
	Autors Rafael Tormo Cuenca, Aina Vidal Pérez, Raimon Ribera
	Edició Càtedra de Pilota Valenciana
	Editorial Això és com tot
	Any 2020
	ISBN 84-7579-182-4

El llibre narra com es vertebava la pilota a mà en el territori català. L'objectiu del llibre és no deixar perdre la memòria viva que encara perdura i que ha deixat empremta als noms dels carrers, en antics murs i porxades i en multitud de trinquets i frontons datats a partir del segle XVI.

L'obra, s'estructura mitjançant tres grans blocs: el joc, l'espai i la xarxa, encarregats de donar la major plenitud al treball investigador i literari.

En primer lloc, trobarem la introducció de la pilota i dels seus jocs variants que data d'una instauració general entre els segles XV i XVIII tal com documenten diferents escrits, gaudint d'una gran popularitat, tot i que passa a sofrir una davallada considerable a partir del segle XIX. Finalment, la industrialització és la causa que la pilota perda la importància en l'espai públic com havia tingut fins aleshores.

Abans de res, hi trobem aspectes tècnics del joc de pilota, els tipus de colps. Les instal·lacions hi formen part del segon bloc, on es fa presència d'una banda de carrers de joc a Catalunya, s'examina el Pavelló Municipal d'Esports de la Vall d'Hebron, construït en ocasió dels Jocs Olímpics de Barcelona del 92, i es disposen les característiques dels trinquets segons les seues modalitats de joc.

La xarxa d'afectes al territori català forma el final del llibre, on es conta com es va intentar incloure la pilota valenciana als Jocs Olímpics del 92 i els entrebancs amb els que es van topar. També deixa testimoni de l'aparició de la pilota basca a causa de l'emigració de bascos i navarresos a final del segle XIX.

Alginet, de les mans i fer anar la pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Alginet, de les mans i fer anar la pilota</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Àngel Velasco i Crespo
Editorial	Això és com tot
Any	2014
ISBN	978-84-942574-0-7

Alginet, de les mans i fer anar la pilota, és el primer llibre de l'editorial Això és com tot. Amb aquesta edició, els autors inicien el seu projecte basat en la cultura popular i pretenen actualitzar el joc de la pilota valenciana, un dels jocs més antics que es coneix i que va lligat a la cultura valenciana on es desenvolupa.

Així com diuen els autors, l'objectiu d'aquest projecte és «fer una revisió, difusió i crítica del món cultural de la pilota valenciana». S'estructura en tres parts; una anàlisi de la situació actual, la publicació i l'exposició. El llibre segueix les biografies de tres referents dins del món de la pilota: Julio Palau, *Juliet*, Enrique Espert, Enrique II, *el Sastret* i Antonio de la Torre, *el Sabateret*, els quals ens fan una reflexió del que és el joc, l'espai i la xarxa, així com el context sociocultural del territori valencià de l'època.

Carlet, família d'afectes

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Carlet, família d'afectes</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Àngel Velasco i Crespo
Editorial	Això és com tot
Any	2014
ISBN	978-84-942574-1-4

El segon llibre de l'edició se situa a la localitat de Carlet. Amb un gran cartell de pilotaires de gran qualitat al llarg de la història i un altre gran grup d'aficionats, aquest llibre se centra en la "comunitat d'afectes", és a dir, amb les xarxes socials i afectives que ha produït el joc de la pilota valenciana al municipi. És un clar exemple de socialització mitjançant la pilota valenciana.

A més a més, trobarem informació sobre el famós trinquet de Carlet, que tot i que ha estat un gran període en desús, s'ha pogut tornar a rehabilitar amb un entorn esportiu únic.

Beneixida, raspallot i carrer estret i Alcàntera del Xúquer, joc i vida al carrer

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Beneixida, raspallot i carrer estret i Alcàntera del Xuquer, joc i vida al carrer</i>
Autors	Rafael Tormo, Carles Senso, Àngel Velasco
Editorial	Això és com tot
Any	2015
ISBN	978-84-942574-2-1

El tercer llibre de la col·lecció reuneix dos municipis pilotaires, Beneixida i Alcàntera del Xúquer.

A Beneixida, la pilota de badana, el raspallot i el carrer de terra, formaven les característiques principals de la xarxa social del municipi, la població entenia la pilota com el mitjà per reunir-s'hi amb la gent i generar les relacions socials, sense tindre en compte el professionalisme de l'esport.

Punt i a part es mereix també Cristóbal de Sellent, qui va fer destacar la modalitat de raspall en un poble on la galotxa era la principal atracció.

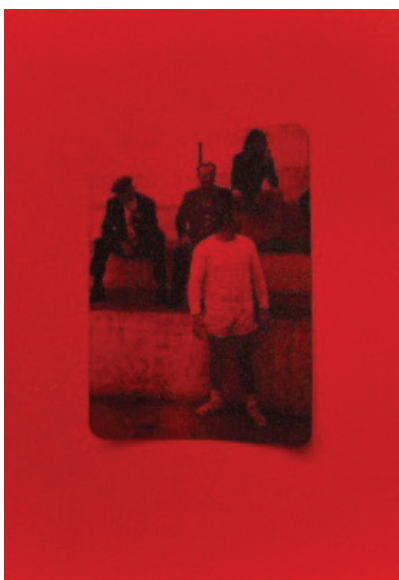
A Alcàntera del Xúquer tenim un altre clar exemple de com conviven la pilota i el carrer, en aquest poble el carrer era un lloc d'aprenentatge i socialització continu mitjançant la pràctica de la pilota i on la gent no volia viure assalariada.

Són diverses les entrevistes que conté el llibre, entrevistes a Sigfrido, Avelino, Mena, Moro i Daniel on trobareu un gran recull informatiu de la passió de la pilota a Alcàntera.

Gavarda, tradició rebel·lada i Sumacàrcer, la pilota en guerra

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Gavarda, tradició rebel·lada i Sumacàrcer, la pilota en guerra</i>
Autors	Rafael Tormo, Carles Senso, Àngel Velasco
Editorial	Això és com tot
Any	2015
ISBN	978-84-942574-3-8

Gavarda i Sumacàrcer, a la vall Farta, són els dos municipis que conformen el quart llibre de la col·lecció i un exemple de com conviuen el carrer i la pilota.

Gavarda és un municipi amb una vella tradició per la pilota, tradició que va nàixer amb Suñer de Gavarda i ha donat grans pilotaires. Tot i això, la pantanada del 1982 va provocar una reestructuració de la població important, cosa que va afectar greument al joc de la pilota.

Hi expliquen les conseqüències de la pantanada i la transformació d'una societat tradicional en una altra de visió assalariada i industrialitzada, cosa que va provocar l'aparició de noves tendències d'oci com el futbol i que el joc de la pilota desapareguera de l'espai públic, i amb ell un estil de vida i una cultura. Aquesta nova situació provoca la necessitat de construir un carrer artificial.

Respecte a l'estructura del llibre: hi ha una primera part que parla de la família dels Guerra. En la segona part, el llibre parla dels millors jugadors que han existit en la història de la localitat, com Ramón Sancho, a més a més, un dels millors didalers que han existit. I en la tercera part, parla de les modalitats que s'hi jugaven que eren la galotxa i les llargues, aquesta darrera, a partir dels anys 60. Per tot això, ens trobem davant d'un municipi amb una gran història on, després de la pantanada del 82 i amb la creació del club de pilota, ha seguit la tradició local amb una gran activitat del joc de la pilota.

ÍNDEX

Almussafes, la pilota industrial

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Almussafes, la pilota industrial</i>
Autors	Rafael Tormo, Carles Senso, Àngel Velasco
Editorial	Això és com tot
Any	2015
ISBN	978-84-942574-4-5

El llibre d'Almussafes versa sobre l'afectació dels processos d'industrialització, majoritàriament, per la introducció de la factoria Ford durant les últimes dècades del segle XX, i que han causat l'abandonament dels carrers com espais d'oci i socialització, cosa que va afectar negativament la pilota valenciana.

En aquest exemplar trobarem testimonis com els de Vicent Atanasio, *el Roget de Pipel*, o Enric Esquer, *el Peix*. Malauradament, una de les conseqüències del procés d'industrialització va ser que, pràcticament, desapareguera la pilota a la localitat. Per sort, posteriorment es va crear un nou club de pilota, ubicat al frontó, amb la figura sempre essencial de Josep Ventura Salvador.

L'Alcúdia, de la pilota, la cultura i la transició

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. L'Alcúdia, de la pilota, la cultura i la transició</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Carles Senso, Àngel Velasco i Crespo
Editorial	Això és com tot
Any	2015
ISBN	978-84-942574-5-2

A l'Alcúdia moltes persones afirmen que s'ha perdut l'afició a la pilota. Durant la transició el xoc de cultures va deixar fora de l'oci la pilota entre la societat benestant.

El d'aquest municipi n'és un exemple clar de l'afectació que va tenir al País Valencià i a la pilota valenciana.

En aquest llibre trobarem testimonis de Perales, un gran jugador, Maiques, o dos il·lustres com Llorenç Millo i Josep Lluís Bausset.

Alberic, un espai emblemàtic

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Alberic, un espai emblemàtic</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Carles Senso, Àngel Velasco i Crespo
Editorial	Això és com tot
Any	2016
ISBN	978-84-942574-6-9

Alberic forma part dels municipis claus quan es parla de pilota valenciana. Al trinquet s'hi han jugat moltes de les millors partides de la història de la pilota, jugadors reeixits com Juliet d'Alginet, Genovés, Eusebio, Batiste... i un gran recull de noms més. En paraules dels autors: «Un espai emblemàtic on els seus habitants han defensat la pilota i l'han mantinguda sota el règim dictatorial, on s'arribava a jugar el Divendres Sant quan hi havia prohibició de fer-ho».

Algemesí, el ball de la vaqueta

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Algemesí, el ball de la vaqueta</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Carles Senso, Àngel Velasco i Crespo
Editorial	Això és com tot
Any	2016
ISBN	978-84-942574-7-6

En aquest capítol, els autors reflexionen al voltant de les Muixerangues i la pilota: la gran importància que han tingut i tenen les primeres i la impossibilitat de mantenir la pilota com a expressió cultural. Grans jugadors hi han existit com Vendrellet i Danielet o Musos quan la pilota tenia un pes important al municipi. Els autors creuen que la pilota podria ser una peça clau per donar una nova funcionalitat a l'espai, dotant-lo així d'un caràcter sociocultural important.

Guadassuar, no perdre la ferida

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Guadassuar, no perdre la ferida</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca i Aina Vidal
Editorial	Això és com tot
Any	2017
ISBN	978-84-942574-8-3

Guadassuar és un exemple de convivència de la pilota, fins i tot, l'ensorrament del trinquet no va impedir aquesta convivència i la presència fins a l'actualitat. El poble ha gaudit de grans jugadors de modalitats de carrer, trinquet o frontó com Ricardo de Guadassuar, el Xato, Machí, Ribes, Hervàs, Cachet o Presència.

Fins i tot, va ser pioner en l'àmbit de l'educació, Julián de la Fuente, mestre del poble, va formar la primera escola de pilota i va construir el primer minitriquet de tot el País Valencià.

La construcció de frontons junt a la del trinquet vell també va ser essencial en un moment on els cotxes començaven a tenir la preferència al carrer i l'ús de l'espai s'anava modificant.

Rafelguaraf, de roders, maletes i pilota al carrer i Manuel, passar la falta

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Rafelguaraf, de roders, maletes i pilota al carrer i Manuel, passar la falta</i>
Autors	Rafael Tormo i Aina Vidal
Editorial	Això és com tot
Any	2018
ISBN	978-84-948680-0-9

La dotzena i tretzena edició de la col·lecció d'*Això és com tot* corresponen als municipis de Rafelguaraf i Manuel, municipis on la pilota i el carrer van agafats de la mà. I és que a les dues localitats la pilota continua present al bell mig del carrer com a estil de vida.

A Rafelguaraf, hi trobem un dels primers clubs de pilota del País i on, tot i que la pilota ja no es podia jugar al carrer com anys enrere, van ser capaços els mateixos jugadors de construir un carrer artificial per tal de mantenir l'afició i el joc.

A Manuel, l'afició per la pilota i el raspall era de gran importància. Així es va notar al final dels anys 70 i els 80, on va haver un gran esclafit per la pilota juntament amb l'època de la transició. L'aflorament del frontó va venir d'una segona fornada de joves que no tenien espai per poder jugar al carrer, tots estaven ocupats pels veterans, i van començar a practicar el joc indirecte com a alternativa.

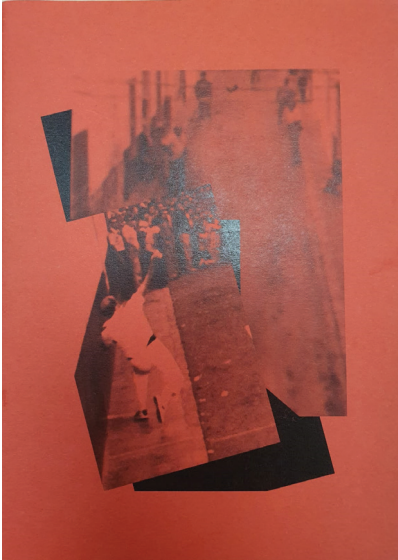
En l'actualitat, és tangible la disminució de la intensitat del joc des de l'època de Genaret, cosa que palesa que la pilota és un fenomen social i trau a l'escenari valors socials de proximitat.

El Marquesat, un carrer de carrers

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. El Marquesat, un carrer de carrers</i>
Autors	Rafael Tormo, Aina Vidal i Berta del Rio
Editorial	Això és com tot
Any	2019
ISBN	978-84-120301-1-2

El Marquesat forma part de la història, el present i el futur de la pilota al carrer, nombrosos són els espais on la pilota ha rodat des de fa segles i que han servit com a centres neuràlgics de relacions socials intergeneracionals als municipis d'Alfarb, Llombai i Catadau.

Ací trobarem la importància de la galotxa, l'aparició del joc al bot a causa de l'asfaltat, el con- viure de la pilota amb el futbol, l'aparició del club de pilota a mà de Llombai, grans jugadors com Quico Gabriel o el trasllat de les partides del carrer al carrer artificial Conrado Casanova, punt de trobada dels pilotaires.

Alzira, poble o multitud

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Joc, espai i xarxa. Alzira, poble o multitud</i>
Autors	Rafael Tormo i Cuenca, Aina Vidal i Raimon Ribera
Editorial	Això és com tot
Any	2019
ISBN	978-84-120301-0-5

Acabem aquesta col·lecció amb el poble d'Alzira, un poble on les instal·lacions han sigut sempre una referència, comptant entre d'altres amb un trinquet centenari. Veurem testimonis documentats de la presència de la pilota ja en el segle XVII. A més a més, ha donat un gran nombre de jugadors per dalt corda, tríos com el de Fontana, Alberto i Daràs, o grans jugadors com Enriquito d'Alzira, Ferrer II o Bernardo Cuenca.

Alzira és un municipi on la promoció de la pilota valenciana s'ha tingut, i es té, molt en compte, tant al trinquet com al carrer, cosa que provoca l'assistència dels pobles de la rodalia.

Trinquet El Zurdo. 50 anys al dau

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Trinquet El Zurdo. 50 anys al dau</i>
Autor	Josep Maria Ferrairó Salvador
Editorial	CEIC Alfons el Vell
Any	2002
ISBN	978-84-86297-58-5

Aquest llibre commemora el cinquanté aniversari del trinquet El Zurdo, que es va complir el 16 de maig de 2002, un bon motiu de celebració per a totes les persones aficionades a la pilota i, en especial, a les amants del raspall.

El llibre reflecteix la trajectòria de l'esport de la pilota valenciana a la ciutat de Gandia i a la comarca de la Safor. Ressalta la importància històrica del trinquet El Zurdo, un espai únic i emblemàtic, que va actuar com a veritable nucli catalitzador de la seua pràctica i com a una magnífica ferramenta de la promoció i divulgació del joc de pilota.

El joc de pilota a Bellreguard. Una història de val i quinze

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota a Bellreguard. Una història de val i quinze</i>
Autors	Joan Antoni Torres Cremades, Miquel Escrivà Gregori
Editorial	Edicions Tívoli / Ajuntament de Bellreguard
Any	2014
DL	V-1918-2014

La pilota valenciana no és sols un esport tradicional valencià, és un element important en la cultura popular valenciana. Aquest llibre sobre el món de la pilota a Bellreguard vol ajudar a construir l'imaginari col·lectiu del poble de Bellreguard, la seua memòria històrica, posar en paper les gestes i les persones que, fidels a la cultura, llengua i tradicions mes estimades, han sigut orgull i exemple per als aficionats a la pilota. Aquest llibre recull la trajectòria d'aquest esport valencià al poble de Bellreguard emplaçat en la comarca de la Safor. Fa un repàs de l'activitat pilotari al poble, des que comencen a aparèixer jugadors, proliferen tant les partides que es fa necessari construir un trinquet, fins que els jugadors comencen a ser admirats i a convertir-se en veritables esportistes de referència.

BLOC C

OBRES DE REFERÈNCIA

Esport tradicional valencià i territori: catàleg de l'exposició itinerant Universitat de València i Diputació Provincial de València	55
La pilota valenciana: pràctica, ciència i codi	56
El punt dins el moviment: el joc de la pilota	57
La revolució va de bo! La modernització de la pilota valenciana	58
La memòria recuperada	59
Vocabulari del joc de pilota	60
El Genovés	61
Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana	62
Anècdotes i curiositats de la pilota valenciana.	
100 històries per a gaudir, estimar i descobrir el nostre esport	63
El joc de pilota: historia de un deporte valenciano	64

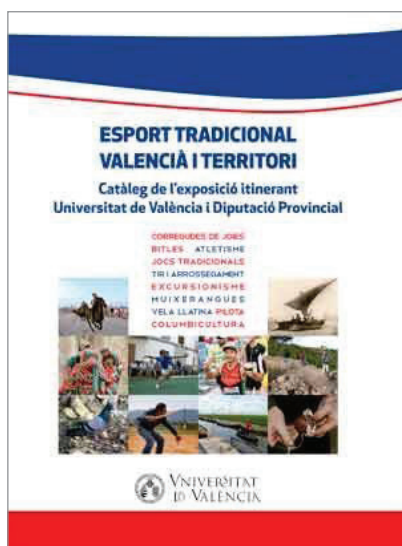

ÍNDEX

Esport tradicional valencià i territori: catàleg de l'exposició itinerant Universitat de València i Diputació Provincial de València

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Esport tradicional valencià i territori: catàleg de l'exposició itinerant Universitat de València i Diputació Provincial</i>
Autor	Víctor Agulló Calatayud (com.)
Editorial	Universitat de València
Any	2015
ISBN	978-84-370-9827-2

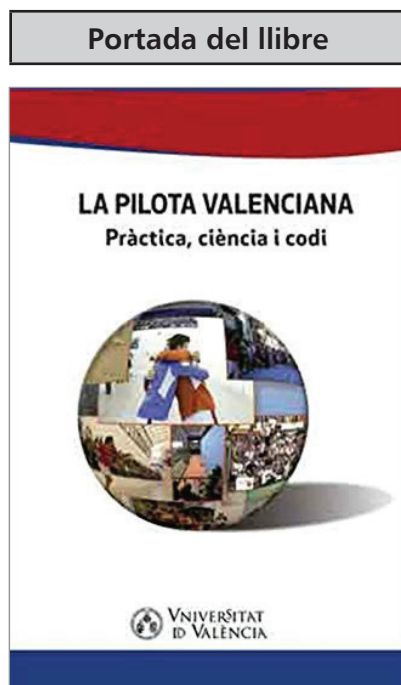
El catàleg que complementa l'exposició homòloga recull les nostres principals modalitats dels esports que ens caracteritzen com a poble, al llarg i ample de tot el País Valencià. En aquesta obra pionera fruit de la col·laboració entre la Universitat de València, l'àrea d'esports de la Diputació de València així com l'entitat bancària Caixa Popular trobarem de manera detallada i amb mapes totes les nostres modalitats analitzades com les ratlles, el raspall, la galotxa, l'escala i corda i el frontó estudiats des del punt de vista de la història, la cultura, la sociologia o l'arquitectura, entre d'altres. Autors com Paco Barceló, Begoña Castillo, Magda G. Brox, Josep Congost, Daniel Martos, Javier Gómez-Ferri, Carlos Costa, Ramón Llopis, Llorenç Millo, José Cabanes, *Genovés II*, o Àngels Sendra són els especialistes encarregats de la redacció de les diferents contribucions.

Altres esports també tenen presència en aquest llibre, com els autòctons de vela llatina, la perxa, les corregudes de joies, el tir i arrossegament, les muixerangues, l'atletisme popular o, inclús, jocs populars com el sambori, les bitlles i les cucanyes.

Un llibre per conèixer més a fons les principals manifestacions culturals valencianes vinculades a l'esport.

La pilota valenciana: pràctica, ciència i codi

Títol del llibre	<i>La pilota valenciana: pràctica, ciència i codi</i>
Autors	Víctor Agulló Calatayud, Gregorio González Alcaide, Javier Gómez Ferri
Editorial	Universitat de València
Any	2017
ISBN	978-84-9133-003-5

Mitjançant aquest llibre, els diferents autors aporten un estudi complet per tal de donar una visió integral del món de la pilota.

Així, el llibre publicat per la Universitat de València comença argumentant sobre la internacionalització de l'esport de la pilota i la relació dels pilotaires valencians amb altres contextos europeus i americans.

Però els temes que tracta el llibre són abundants, ja que podem trobar informació sobre les diferents modalitats de l'esport valencià, la importància de la llengua en el joc, la didàctica en la pilota en l'àmbit educatiu, la importància dels mitjans de comunicació per a la promoció de l'esport i com va influir el tancament de RTVV, la vinculació de la pilota amb la universitat, aspectes sociodemogràfics i culturals com la integració, el gènere i el món cultural i rural i aspectes econòmics esportius com l'associacionisme o el pagament d'impostos.

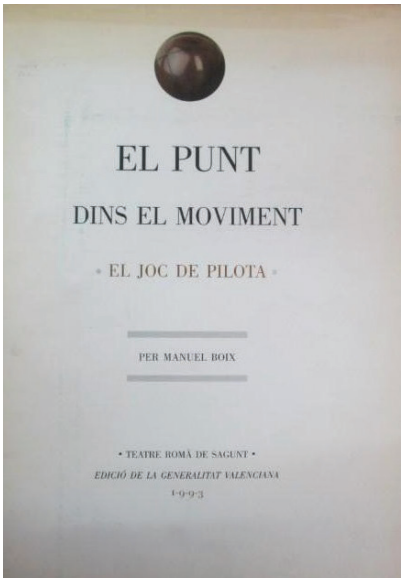
Per tancar-lo, trobem la relació entre la nostra pilota i la basca, com la unió dels dos pobles per l'esport de la pilota.

Un llibre amb un recull d'informació extraordinari per conèixer bé de manera acurada i científica els diferents àmbits del nostre esport.

El punt dins el moviment: el joc de la pilota

Portada del llibre	Títol del llibre
	<i>El punt dins el moviment: el joc de la pilota</i>
	Autor
	Editorial
	Any

Aquesta obra mostra l'exposició que es va realitzar per primera vegada a les sales de l'Arenal de Sevilla l'any 1992, tot coincidint amb les celebracions de l'Exposició Universal, on Manuel Boix, mostra la seua obra dirigida al món de l'esport dels valencians.

Així, al llarg de l'exposició podem veure un conjunt de nou pintures o quadres de gran format on destaca el llenç *Raspall*, *El caixonet de les pilotes* o *l'Impuls*.

Les escultures són una de les altres obres representatives, situades en diferents capítols, com *Trajectòries i línies d'aigua* que vol representar les diferents trajectòries que pot realitzar la pilota, també al capítol *Elements i columnes*, que representa tasques i elements del joc, amb l'obra *Angle de Brancalada*, on es poden mostrar dues mans preparant-les per a la partida o com al capítol *Frontisses i duplicacions*, on l'artista es permet més el recurs de la figuració des d'un punt de vista de les parts i les siluetes dels jugadors de pilota amb *Escorç* com a obra representativa.

Per últim, a *L'ocupació del lloc* podem observar una representació dels camps de joc com a l'obra *Trinquet*, o una peça clau com *Narcís*, feta de marbre blanc de Macael on esdevenen la mà i la pilota.

Un recull complet per poder gaudir de l'obra exposada a Sevilla, amb la pilota valenciana com a temàtica, de l'artista valencià.

La revolució va de bo!

La modernització de la pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>La revolució va de bo! La modernització de la pilota valenciana</i>
Autors	Paco Cerdà Arroyo, Purificació Garcia Mascarell
Editorial	Publicacions de la Universitat de València
Any	2009
ISBN	978-84-370-7618-8

L'esport valencià de la pilota ha estat marcat en les darreres dècades per ser un esport minoritari, el qual s'ha llançat a la modernització des de la transició democràtica fins a l'actualitat.

Així, mitjançant deu reportatges i vint-i-tres entrevistes a mans d'un periodista i escriptor, Paco Cerdà, i d'una filòloga, Purificació Mascarell, com a autors, es tracten un recull de temes per tal de donar-li major rellevància a la pilota valenciana i donar-li una visió més moderna i adaptada als temps actuals.

Per una banda, com a temes d'anàlisi, es repassen els canvis que s'han produït al món de la pilota en l'àmbit professional, la televisió valenciana, la inclusió de la pilota en el currículum escolar d'Educació Física, la progressiva construcció d'una xarxa d'escoles de pilota i els centres de tecnificació.

D'altra banda, l'auge de la internacionalització de la pilota gràcies a l'organització de campionats europeus i del món que li donen més visibilitat i modernitat.

Un llibre divulgatiu amb format periodístic que estudia l'evolució de la nova pilota.

La memòria recuperada

Portada del llibre	
	
Títol del llibre	<i>La memòria recuperada</i>
Autors	Paco Durà i David Sarasol Moscardó
Edició	Càtedra de Pilota Valenciana
Impremta	Kolor Litógrafos SL
Any	2020
ISBN	978-84-09-19864-1

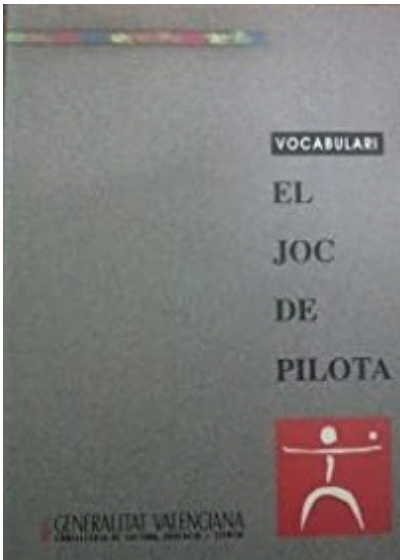
Un gran reportatge fotogràfic històric és el que trobarem a *La memòria recuperada*.

En aquesta obra, el periodista Paco Durà juntament amb David Sarasol Moscardó han conformat un llibre que retrata com era la pilota valenciana en els anys 60, 70 i 80 del segle XX i que permet recuperar la memòria d'una part important de la cultura popular del nostre poble.

D'aquesta manera, han quedat immortalitzats grans jugadors com Eusebio de Riola, el Genovés, Xatet II de Carlet o Malonda II d'Oliva, partides d'aficionats jugant en diferents modalitats o fins i tot, artesans. Fotògrafs i diaris precursors de la pilota valenciana formaran gran part d'aquesta excel·lent exposició fotogràfica.

Vocabulari del joc de pilota

Portada del llibre	Títol del llibre	<i>Vocabulari del joc de pilota</i>
	Autors	Gabriel Garcia i Frasset, Frederic Llopis i Bauset
	Editorial	Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana
	Any	1991
	ISBN	978-84-7890-683-3

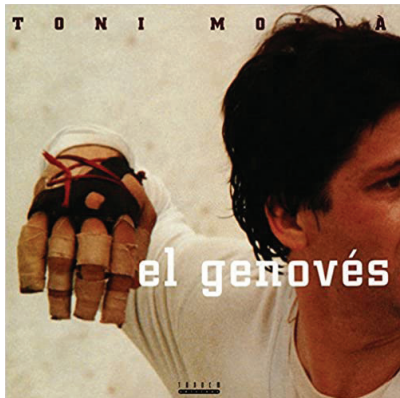
La relació entre el poble, la llengua i la cultura, s'acompleix plenament en el joc de pilota, una de les manifestacions més antigues, més esteses per tota la seua geografia i més genuïnes de què gaudeix el poble valencià. Malgrat les successives onades despersonalitzadores que ha sofert una societat tan propensa a l'oblit de les arrels culturals que la sustenten, el joc de pilota ha mantingut sempre la llengua pròpia del País com a única en el desenvolupament del joc, tant al carrer, com al trinquet, fins i tot a la ciutat de València, on cada volta sembla més una gesta sentir parlar valencià.

Aquest llibre, escrit per Gabriel Garcia i Frederic Llopis, analitza els aspectes del microcosmos lingüístic del joc de pilota: el corpus lèxic, les locucions, els recursos expressius, la generació dels antropònims dels pilotaires i la presència del vocabulari del joc de pilota en els diccionaris. Sens dubte, estem davant d'una de les obres més importants que s'han escrit al voltant del nostre estimat esport.

El Genovés

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El Genovés</i>
Autor	Toni Mollà Orts
Editorial	Tàndem
Any	1996
ISBN	978-84-8131-064-1

El Genovés narra, en primera persona, la trajectòria de Francesc Cabanes i Pastor. L'autor, Toni Mollà, comença explicant l'admiració cap al jugador i argumenta que l'objectiu del llibre és la realització d'un homenatge al millor jugador de pilota valenciana de la història i ídol valencià.

Quasi tots els aspectes sobre la vida del Genovés són explicats al llibre. Des de la primera partida on va veure jugar l'estrella de la pilota al trinquet de Massamagrell on descriu la passió que transmetia al públic i a ell mateix fins el punt de captivar-lo, per a continuar glosant la vida del protagonista des de l'origen i la infància fins a la primera partida perduda contra el seu deixeble, Enric Sarasol, passant per l'inici en el món professional, les manifestacions d'admiració dels seus contrincants i l'explicació de l'exquisida tècnica i predilecció per la bellesa i plasticitat del joc.

La història de la pilota valenciana i una entrevista peculiar l'any 1988 mentre el jugador preparava el campionat Individual culminen un llibre essencial sobre la figura del mític pilotaire valencià.

Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana

Portada del llibre

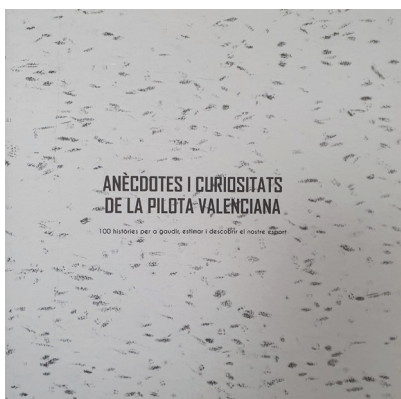
Títol del llibre	<i>Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana</i>
Autor	David Sarasol Moscardó
Editorial	Museu Valencià d'Etnologia i Diputació de València
Any	2013
ISBN	978-84-7795-681-5

El llibre *Faixa roja, faixa blava* naix de l'exposició coproduïda pel Museu Valencià d'Etnologia i el Museu de la Pilota de Genovés. Aquesta exposició té com a finalitat donar a conèixer les peculiaritats, elements històrics i l'evolució d'aquest esport valencià, fabricació dels elements bàsics del joc (pilotes de vaqueta, didals, guants, proteccions, etc.), els distints colps, entrades de partides històriques, panells, diorames de cartells, infografies d'explicació del joc, i d'altres són els elements que formen l'exposició. El llibre recull tota la informació de l'exposició amb capítols escrits pels autors més reconeguts que han escrit sobre la pilota valenciana, és un llibre dedicat a l'esport valencià que pretén difondre la seua evolució i elements més característics.

Anècdotes i curiositats de la pilota valenciana. 100 històries per a gaudir, estimar i descobrir el nostre esport

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Anècdotes i curiositats de la pilota valenciana. 100 històries per a gaudir, estimar i descobrir el nostre esport</i>
Autors	Ricard Sentandreu Sebastian, Víctor Agulló Calatayud i David Sarasol Moscardó
Edició	Càtedra de Pilota Valenciana
Impremta	Kolor Litógrafos SL
Any	2020
ISBN	978-84-09-23117-1

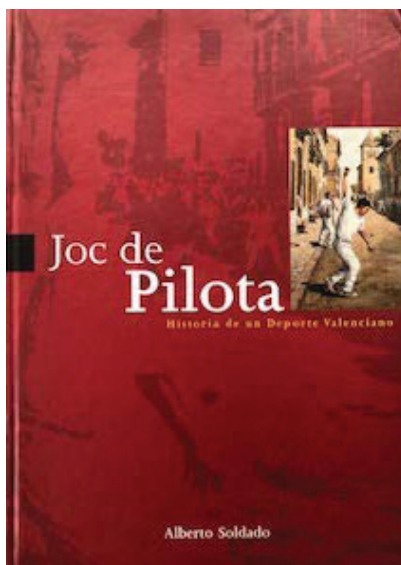
El món de la pilota des d'un conjunt d'històries, anècdotes, fets, personatges i contalles és el que ens aporta aquest llibre de la Càtedra de Pilota Valenciana amb objectiu didàctic i divulgatiu. Les 50 autories ens aporten una gran diversitat i complementarietat d'enfocaments i aproximacions, el que proporciona un nombre d'informació i coneixements elevat del nostre esport en forma de 100 articles on es podran entendre tots els matisos de la pilota.

Així, començant des d'una aproximació al llibre, coneixerem la història, les modalitats del joc i les seues varietats, els materials emprats, els jugadors, les instal·lacions o, partides de llegenda, fins a fer comprendre el significat de la pilota en la seua plenitud mitjançant multitud d'anècdotes i curiositats, on es recuperen moltes contribucions que van eixir publicades en un primer moment en el periòdic digital *Pilotaviu*.

El joc de pilota: historia de un deporte valenciano

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>El joc de pilota: historia de un deporte valenciano</i>
Autor	Alberto Soldado Hernández
Editorial	Publitrade
Any	1998
ISBN	978-84-923378-1-1

El joc de pilota ha estat i és una part de la història del poble valencià. Per això, la Diputació de València juntament amb la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, promou per diversos mitjans l'esport valencià per tal de promocionar-lo i donar-lo a conèixer entre les noves generacions.

En aquest llibre, coordinat pel periodista de Godelleta Alberto Soldado, s'ha realitzat una investigació i recopilació d'informació sobre la història de l'esport valencià per excel·lència, amb la finalitat de promoure una major difusió i coneixement d'aquest.

Si ens hi endinsem, podem conèixer diferents aspectes com la història, els grans pilotaires, els trinquets, les diferents modalitats de l'esport, la pilota com a ferramenta, la història per les diferents comarques, els campionats, la internacionalització de l'esport o l'aparició de la Federació de Pilota Valenciana.

Un llibre clau per conèixer ben bé la història del nostre esport i, que a més a més, va comptar amb els següents col·laboradors Llorenç Millo, Paco Durà, Enrique Balaguer, Rafael Blasco, Josep Sapena, Armand Verdú, Francisco García, Salomé Cardet, Francisco Cortell, Jesús Cortell, Vicent Malonda i Toni Martí.

BLOC D

DIVULGACIÓ GENERAL

Regles del joc de pilota	67
Vocabulari del joc de pilota	68
Pelayo 1868–2018: la emoció de jugar a pilota	69
La pilota grossa	70
El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909	71
Llibret homenatge a la pilota valenciana	72
25 aniversari pilota valenciana a llargues	73
Colp a colp. Glosses sobre pilota valenciana	74
De la Vega, un pilotari	75
Quinze net: aproximació a la pilota valenciana	76
Frontó basc vs frontó valencià	77
Una partida de llegenda	78
Pla de foment municipal de pilota valenciana	79
25 anys del campionat individual d'escala i corda: trofeu Bancaixa	80
Papers. Patrimoni gràfic de la pilota valenciana	81
Units pel joc de pilota	82
Reglaments. Federació de Pilota Valenciana	83

ÍNDEX

Regles del joc de pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Regles de joc de pilota</i>
Autors	Acadèmia Valenciana de la Llengua
Editorial	Generalitat Valenciana.
Any	2012
ISBN	978-84-482-5708-8

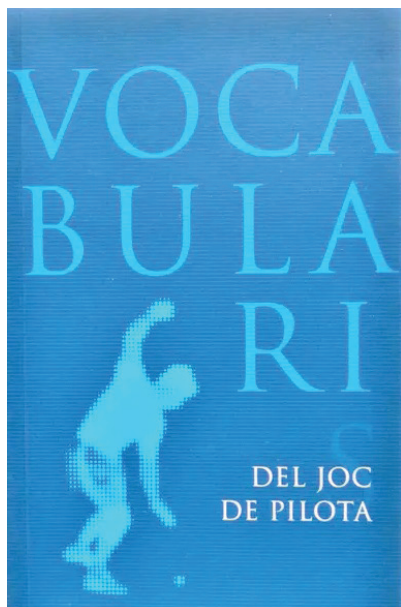
Aquest llibre escrit i publicat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua forma part de la col·lecció de reglaments esportius. En aquest reglament del joc de pilota valenciana es recullen totes les regles de les diferents modalitats tant de l'estil directe com de l'estil indirecte.

És un reglament molt complet. El lector o lectora hi trobarà de manera acurada tota la informació necessària sobre les regles de cada modalitat de joc de la pilota valenciana.

Vocabulari del joc de pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Vocabulari del joc de pilota</i>
Autors	Acadèmia Valenciana de la Llengua
Editorial	Acadèmia Valenciana de la Llengua
Any	2010
ISBN	978-84-482-4146-9

Si hem de parlar d'un esport valencià per excel·lència, no hi ha dubte que hauríem de referir-nos a la pilota. I no sols perquè es tracta d'un esport valencià, sinó perquè, a la pilota, s'ha jugat i continua jugant-se en valencià. Més encara, la gent vinculada a aquest esport s'ha caracteritzat des de sempre per la defensa de la cultura i la llengua dels valencians i valencianes.

El joc de la pilota ens ha llegat tota una sèrie d'expressions i termes propis ben vius que han contribuït a enriquir la nostra llengua i que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ha volgut arreplegar i presentar en aquest vocabulari, amb la intenció de contribuir així a consolidar en la nostra societat un esport que no sols forma part de la nostra cultura, sinó que és una de les senyes d'identitat que més ens ha identificat, i ens identifica, com a poble.

Pelayo 1868–2018: la emoción de jugar a pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Pelayo 1868-2018: la emoción de jugar a pilota</i>
Autors	Recaredo Agulló Albuixech i Víctor Agulló Calatayud
Editorial	Diputació de València
Any	2019
ISBN	978-84-7795-824-6

Aquest llibre escrit per Recaredo Agulló i Víctor Agulló, és també un obra col·lectiva en què han participat més de mig centenar de persones destacades de l'àmbit cívic, polític, periodístic o cultural valencià expressant els seus sentiments sobre Pelayo amb aportacions diverses i emotives.

Celebrar els 150 anys d'existència de la «Catedral de la Pilota» ha de ser per a totes les persones amants de l'esport i, en especial, del joc de pilota, un motiu d'orgull i de fe en el nostre futur com a col·lectiu. El trinquet ha passat per moments molt durs, Pelai va estar a punt de desaparèixer i la pilota valenciana ha resistit els embats de la persecució política, l'especulació urbanística, arribada de noves tecnologies i competeix, des mitjan segle XX, amb desenes de modalitats esportives, fruits de la constant evolució social d'aquest segle.

La burgesia valenciana va menysprear aquest esport i va considerar els trinquets com a llocs a evitar, entre altres raons perquè en aquests recintes esportius s'utilitzava la llengua del poble valencià, la llengua de la gent honrada i treballadora. Aquest llibre és un cant a Pelai i a tots els jocs de pilota de la nostra terra. Va de bo!

La pilota grossa

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>La pilota grossa</i>
Autors	Víctor Agulló i Josep M. Congost
Editorial	Edicions 96, Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta.
Any	2019
ISBN	978-84-17213-44-2

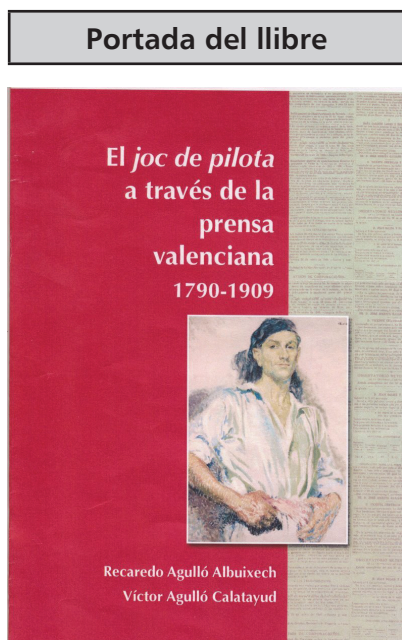
El llibre *La pilota grossa*, escrit pel sociòleg Víctor Agulló i l'arquitecte Josep Maria Congost, reivindica el nostre patrimoni cultural a partir d'una de les modalitats més desconegudes del joc de pilota com és la pilota grossa de la qual remarca la seua projecció, capacitats i potencialitats de futur. Gràcies a les seues característiques tècniques és apta per a persones de totes les edats i condicions.

A través d'una recerca històrica, etnogràfica i arquitectònica s'expliquen les seues característiques, les comarques per les quals ha sigut practicada, els jugadors més coneguts que hi han jugat, els desafiaments i el moment present que viu aquesta modalitat.

Aquesta obra va resultar guanyadora del II Premi d'Investigació i Assaig Antoni Lluís Carrió i Artigues que l'Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta (IECMA) convoca cada dos anys. Així mateix està tenint una excel·lent acollida entre el públic sent un dels llibres sobre pilota valenciana amb més vendes i presència a les biblioteques públiques municipals i escolars.

El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909

Títol del llibre	<i>El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909</i>
Autors	Recaredo Agulló Albuixech, Víctor Agulló Calatayud
Editorial	Diputació de València / Federació de Pilota Valenciana
Any	2009
ISBN	978-84-7795-546-7

En aquest llibre, els autors, Recaredo Agulló i Víctor Agulló, ens presenten informació original procedent de la premsa escrita dels segles XVIII i XIX. El llibre posa a disposició de tots els amants de la pilota valenciana una selecció de documents escrits que completen l'àmplia tradició oral que sempre ha anat lligada a aquest joc.

Lluny de glorificar el passat, els autors ofereixen una imatge honesta i completa del joc que és un dels signes d'identitat del poble valencià. Serveix per a recuperar la memòria de centenars de jugadors, per recordar les gestes de tots els pilotaires que van lluitar per l'honor del seu poble i del seu nom, amb una noblesa digna d'elogiar. És un llibre fet per al gaudi dels lectors.

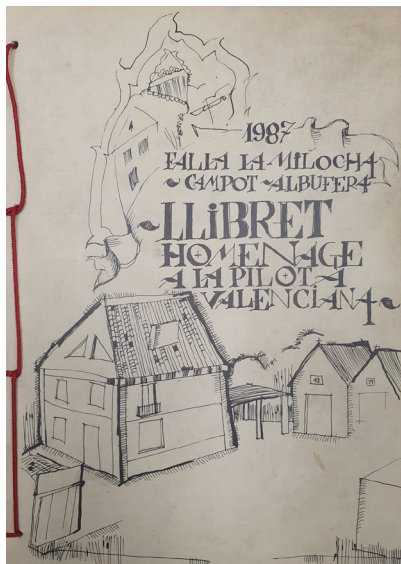
El bibliòfil Gregorio González ha ressenyat aquesta obra en la revista científica *Cultura, Ciencia y Deporte*. En les seues paraules «és el relat de la història i la supervivència i adaptació a la modernitat d'una pràctica lúdica i esportiva ancestral mitjançant una ampla recopilació de fonts que van més enllà de la premsa escrita, tot integrant en el relat fonts bibliogràfiques, literàries, artístiques, documents d'arxiu o la toponímia».

A més a més, l'Ajuntament de València va guardonar el llibre com la millor obra de divulgació o reportatge periodístic en la 10a edició dels premis al Mèrit Esportiu de l'any 2009.

Llibret homenatge a la pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Llibret homenatge a la pilota valenciana</i>
Autors	Ramón Anfós, Armando Serra, Pepe Domingo
Editorial	Falla La Milocha
Any	1987
DL	V-134-1987

La falla *La Milocha* ens presenta en aquest llibre un homenatge literari dirigit a l'esport nacional dels valencians. Hi podem trobar poesies i refranys dirigits a les diferents parts que conformen el joc de pilota, com les partides, el traure, els pilotaires, els tipus de colps (com la bragueta o el carxot), el trinquet, l'afició i el quinze final.

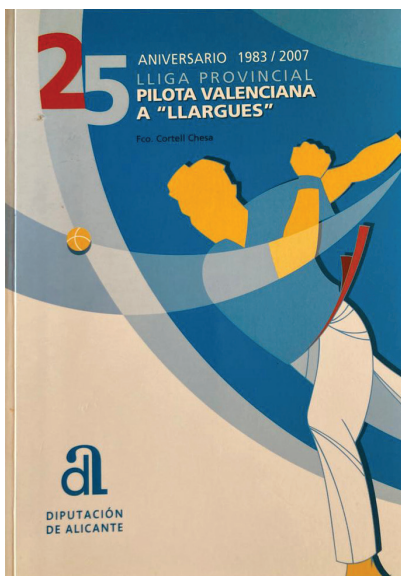
A més a més, es realitza un homenatge als grans jugadors de la història de la pilota fins a l'edició del llibre: destaca el Genovés, Rovellet i Juliet d'Alginet. El trinquet de Pelai també rep gran atenció, on fins i tot, podrem trobar un trinquet tridimensional de paper.

Un llibret carismàtic que enalteix la pilota com a cultura i tradició valenciana, i que mostra la seua estima cap al joc dels valencians.

25 aniversario pilota valenciana a llargues

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>25 aniversario pilota valenciana a llargues</i>
Autor	Francisco Cortell Chesa
Editorial	Diputació d'Alacant
Any	2007
ISBN	978-84-96206-95-3

Aquest llibre commemora el 25é aniversari de la Lliga a Llargues. Les ratlles és una modalitat de pilota valenciana a l'aire jugada fonamentalment al carrer i que té tres variants: llargues, palma i perxa. És una modalitat de joc directe que es disputa entre equips. Malgrat el caràcter aficionat del trofeu el nivell de competició és molt alt. No debades, és ací d'on ix la major part dels jugadors que formen la base de la Selecció Valenciana en els campionats internacionals de pilota.

Aquest llibre va ser escrit per fer un homenatge als jugadors i pobles que durant 25 anys de celebració de la Lliga a Llargues van mantenir la flama de la pilota repassant tota la història des del naixement fins a la consolidació del torneig al llarg d'un quart de segle de la competició.

Colp a colp. Glosses sobre pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Colp a colp. Glosses sobre pilota valenciana</i>
Autor	Sergi Durbà Cardo
Edició	Càtedra de pilota valenciana
Editorial	Edicions 96
Any	2019
ISBN	978-84-17213-48-0

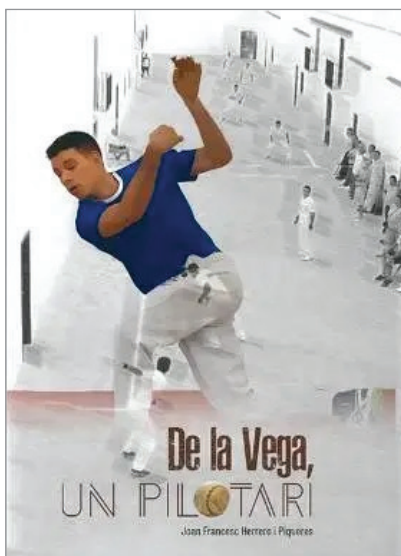
Colp a colp és un glossari de paraules, expressions, dites i frases genuïnes que expliquen i divulguen algun aspecte de la pilota valenciana, un esport i un món que segueix viu entre carrers infectats de cotxes, llengües imperials, trinquets moderns i itineràncies polítiques de tota classe.

Aquest llibre, escrit per Sergi Durbà, s'endinsa en l'espontaneïtat del llenguatge popular que emana encara de la pilota i trasllada el vocabulari precís i metafòric dels carrers i trinquets valencians al paper imprès i a la memòria lingüística col·lectiva. Una obra que aporta una visió diferent, moderna i actual de l'esport que va governar les terres valencianes fins l'expansió dels esports de masses.

De la Vega, un pilotari

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>De la Vega, un pilotari</i>
Autor	Joan Francesc Herrero i Piqueres
Editorial	Set & Set Impressors SL, CILIM, associació cultural d'Antella
Any	2020
ISBN	978-84-09-18860-4

Aquest llibre recull i dona a conèixer la trajectòria esportiva del pilotaire Lluís de la Vega i Her-rero, des del seu naixement fins als vint anys, quan aconsegueix guanyar, com a escaleter, la lliga Bankia d'Escala i Corda, l'any 2019, amb Fèlix de mitger i Natxo de punter. Pocs pilotaires han aconseguit aquest apreciat guardó tan joves. El llibre està escrit en primera persona i s'ha pogut fer gràcies a la memòria de son pare i sa mare, com també del propi biografiat, però principalment a la documentació escrita i digital de la premsa. Cal destacar en l'elaboració del llibre, la col·laboració de la pintora Carmen Orellana Martín que, amb els seus dibuixos, dona vida a la persona biografiada per tal d'amenitzar la lectura.

Quinze net: aproximació a la pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Quinze net.</i> <i>Aproximació a la pilota valenciana</i>
Autor	Víctor Mansanet i Boigues
Editorial	Grup 10 Llibreries de Qualitat
Any	2007
DL	V-5177-2007

La pilota valenciana és més que un joc; és un esport característic del poble valencià, una manifestació de la cultura popular valenciana. Com a part del patrimoni dels valencians i tret característic de la nostra identitat, la pilota ha de ser reivindicada, fomentada i practicada.

Aquest llibre escrit per Víctor Mansanet i Boigues relata tots els aspectes de la pilota valenciana al llarg de la seua història. Tot allò referit al joc, les instal·lacions, les figures, les escoles, la Federació de Pilota Valenciana, i en general, tot el que envolta el món de la pilota. Sembla que avui en dia, la societat en què vivim tan marcada per la modernitat, els avanços tecnològics, els esports de masses i les gran companyies transnacionals, reivindicar la cultura queda rellevat a un segon pla, cosa que ha fet que la pilota entre en un atzucac de cara a la seua projecció de futur. És per això que es necessita el suport de les institucions públiques, de les organitzacions i entitats privades que aposten per la pilota i de la societat valenciana, doncs la manera més efectiva de conservar-la i assegurar-ne el futur és a través de mesures legals i, sobretot, de la seua pràctica, promoció i desenvolupament.

Frontó basc vs frontó valencià

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Frontó basc vs frontó valencià</i>
Autor	David Sarasol Moscardó
Editorial	Càtedra de Pilota Valenciana
Any	2018

En aquest llibre hi ha tot el que es va mostrar al Museu de la Pilota del Genovés relacionat amb els contactes entre bascos i valencians. L'objecte del llibre és fer una exposició comparativa entre el frontó valencià i el basc.

Hi podrem observar les diferències en les pilotes, tot i que l'elaboració és la mateixa, la tipologia de frontons o la protecció de les mans dels jugadors.

Sens dubte, un llibre que mostra les diferències entre aquests dos estils de jugar a una mateixa modalitat.

Una partida de llegenda

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Una partida de llegenda</i>
Autor	Toni Mollà Orts
Editorial	Fundació Bancaixa

El diumenge 9 de juliol, a les 12 del matí, amb una calor africana, s'enfrontaven al trinquet comarcal de Sagunt dues generacions, dues maneres de jugar a pilota. Paco, el Genovés, el mestre de tots els colps, l'autor de gestes inversemblants com enfrontar-se als primers guants de la pilota basca; i Álvaro, fort com un bou, tenaç, esculpit amb la perseverança de l'atleta, amb una esquerra letal que ha passejat per tots els trinquets durant dècades posteriors. Va ser un duel de més de dues hores, amb la televisió valenciana Canal 9 trencant els registres d'audiència, i amb bona part del País pendent d'un enfrontament cavallerós, èpic, mai no vist. Genovés va tornar a guanyar el fris del campió.

Aquest llibre escrit per Toni Mollà i editat per l'associació Amics del Genovés repassa aquesta darrera gesta: el retorn del Genovés al cap davant de la pilota valenciana.

Pla de foment municipal de pilota valenciana

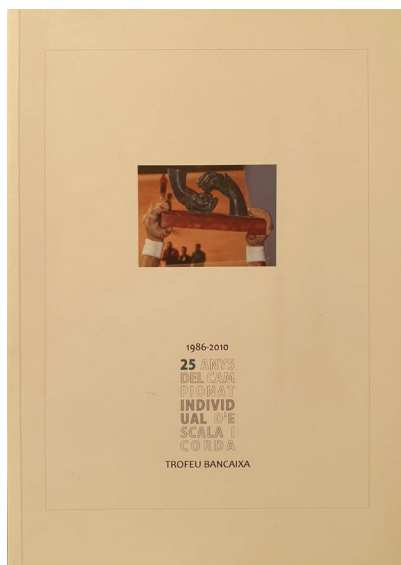
Portada del llibre	
	
Títol del llibre	<i>Pla de foment municipal de pilota valenciana</i>
Autors	Sebastià Giner Muñoz i Manel Reig Giner
Edició	Càtedra de pilota valenciana
Editorial	Edicions 96
Any	2019
ISBN	978-84-17213-42-8

Aquest llibre escrit pels murlers Sebastià Giner i Manel Reig és una proposta que té com a objectiu crear una estructura formativa clara, completa i forta que permeta a qualsevol xiquet o xiqueta poder conèixer, aprendre i practicar l'esport de la pilota valenciana al llarg de tota la seua vida. És impossible estimar quelcom si no ho coneixes i ho fas servir com diu un dels autors d'aquest llibre, per això és impossible fer una vertadera promoció si la pilota es queda com una experiència acadèmica dins de l'espai escolar, cal que traspasse les parets dels centres escolars i que forme part important de la vida diària del jovent. Aquest és l'objectiu d'aquest llibre, fer que la pilota estiga present tant a nivell acadèmic com a nivell lúdic, enllaçar tots els espais que formen la vida quotidiana dels nostres xiquets i xiquetes i que la pilota torne a rodar pels carrers com ho ha fet des de temps immemorials.

25 anys del campionat individual d'escala i corda: trofeu Bancaixa

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>25 anys del campionat individual d'escala i corda. Trofeu Bancaixa</i>
Autor	David Sarasol Moscardó
Editorial	Museu de la Pilota
Any	2011

El campionat Individual d'Escala i Corda és el torneig absolut mà a mà i un dels quatre campionats professionals de pilota valenciana guardonats, a més del títol corresponent, amb el trofeu President de la Generalitat, una reproducció del fris grec de la Feninde.

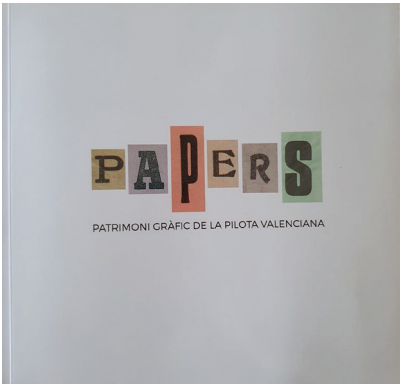
Creat l'any 1986 per Frediesport, fou patrocinat, successivament, per la Caixa d'Estalvis i Sors de Sagunt, MAVDA - Mútua del Camp, la Caixa d'Estalvis de València, Castelló i Alacant i la Fundació Bancaixa, per la qual cosa, entre 1993 i 2013 el campionat fou conegut com a trofeu Individual Bancaixa.

Aquest llibre és un homenatge als 25 anys de celebració del campionat i repassa, detalladament, tota la història dels 25 anys de competició.

Papers. Patrimoni gràfic de la pilota valenciana

Portada del llibre	
	
Títol del llibre	<i>Papers. Patrimoni gràfic de la pilota valenciana</i>
Autor	David Sarasol Moscardó
Editorial	Ajuntament de Genovés, Museu de la Pilota
Any	2017

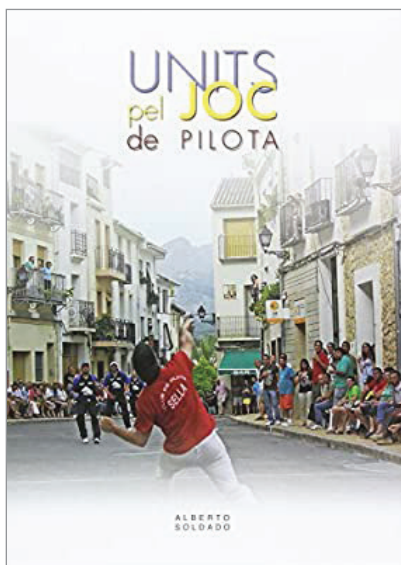
Aquest llibre és un complement perfecte de l'exposició que es va realitzar al Museu de la Pilota. Mostra un gran recull de documents i objectes, des del cartell més antic que es pot trobar als arxius, com és el del trinquet d'Alacant, corresponent a l'any 1931, fins a les novetats més actuals, com ara la revista *Ferida* passant per una gran revisió d'entrades, talons, revistes, fotos, diaris, llibres, adhesius, calendaris o números de loteria, entre d'altres, de pilota valenciana.

El llibre és el reflex d'una exposició emotiva de la història de la pilota valenciana.

Units pel joc de pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Units pel joc de pilota</i>
Autor	Alberto Soldado
Editorial	Tabarca Llibres
Any	2015
ISBN	978-84-8025-324-6

El lector aficionat al joc de la pilota trobarà en aquest llibre una eina per conèixer una part de la seua grandesa. El joc de pilota fou considerat «joc de reis i el rei dels jocs», ha sigut lloat per notables escriptors i artistes en diferents llengües. Els nobles i monjos el practicaven en els seus castells i monestirs, el poble en els carrers i places. S'ha jugat en alguna de les moltes variants que té en terres dels cinc continents; referències a la seua pràctica apareixen en nombroses cultures i temps diferents. Tot això trobarà el lector en aquest llibre, una història, escrita dia a dia, any rere any.

Aquest no és un llibre que s'endinsa en qüestions tècniques, ni en dades estadístiques, sinó en la vessant internacional i els contactes amb altres contextos geogràfics i culturals del joc de pilota. Llavors, s'endinsa en tot allò que s'ha pogut crear entre tots, des que en 1992 la pilota valenciana descobreix un nou món per a ella, un continent amb el qual intercanviar i compartir il·lusions, moment pel qual apareix la Confederació Internacional de Pilota a Mà. Mai per a conquerir o sotmetre, sempre per a sumar en la diversitat.

Reglaments. Federació de Pilota Valenciana

Títol del llibre	<i>Reglaments. Federació de Pilota Valenciana</i>
Autor	Federació de Pilota Valenciana
Editorial	Federació de Pilota Valenciana

La pilota valenciana ha estat un esport arrelat al poble valencià, que s'hi ha transmés de generació en generació i de segle en segle fins avui com un element esportiu i social que manifesta la idiosincràsia del nostre poble i on es veuen reflectits les seues virtuts i els seus defectes.

La Federació de Pilota Valenciana va editar aquest reglament a mitjan dècada dels 90 per iniciativa del seu primer president en Víctor Iñúrrria i Montero, conscient de la necessitat de sistematitzar el mecanisme del joc per convertir-lo en esport, després del treball fet durant els 10 anys de la seua existència i una vegada recollida la informació i criteris necessaris de tots els pobles pel que fa a les diferents modalitats del joc de pilota. Aquest reglament conjumina el passat i el present de cara a un futur que no es podrà entendre en les seues relacions internacionals sense disposar d'una eina seriosa que palese la identitat del nostre esport.

ÍNDEX

BLOC E

ACTES DE CONGRÉS

I Congrés Mundial de Pilota a Mà: València 2, 3 i 4 de juny de 1994	87
Actes del II Congrés Mundial de Pilota a Mà	88
La pilota valenciana: reptes per al segle XXI	89

ÍNDEX

I Congrés Mundial de Pilota a Mà: València 2, 3 i 4 de juny de 1994

Títol del llibre	<i>I Congrés Mundial de Pilota a Mà: València 2, 3 i 4 de juny de 1994</i>
Autor	Federació de Pilota Valenciana
Any	1994

El 2, 3 i 4 de juny de 1994 es va celebrar al Palau de la Música de València el I Congrés Mundial de Pilota a Mà. En el context de l'època podríem dir que es partia de l'edat de pedra per als esports de pilota a mà. El congrés es va celebrar gràcies a l'acció i esforç incansable del president de la Federació de Pilota Valenciana en aquells temps, Víctor Iñurria Montero, que va posar tota la seua passió per poder dur a terme un esdeveniment d'aquesta magnitud. El congrés va ser tot un èxit, s'exposaren una llarga sèrie de ponències de casa nostra i d'arreu del món, des d'Irlanda fins a Mèxic, passant pels Països Baixos. La llengua vehicular de tot el congrés va ser el valencià, amb traducció simultània al castellà, anglés i francès.

D'aquest congrés mundial va sorgir la *Carta de València* que és possiblement un dels fets més importants en la història dels esports de pilota a mà, la qual representava la primera pedra en el procés d'internacionalització del joc, tots els signants van establir el compromís de reivindicar la pilota a mà i va ser la base de la creació dels campionats internacionals.

Actes del II Congrés Mundial de Pilota a Mà

Títol del llibre	<i>Actes del II Congrés Mundial de Pilota a Mà</i>
Autor	Federació de Pilota Valenciana
Editorial	Alto Rendimiento
Any	2007
ISBN	978-84-614-9947-2

Aquesta publicació naix amb l'objectiu de donar la difusió i importància que mereix aquesta cita tan important que es va celebrar l'abril de 2007, assentar una base acadèmica d'aquest congrés mundial que va ser tot un èxit per tal de seguir enfortint la pilota a mà i totes les cultures que s'engloben dins de la pràctica d'aquest esport. A més a més, naix amb l'objectiu de donar continuïtat al I Congrés Mundial de Pilota a Mà que es va celebrar en 1994 i que va ser un èxit rotund, en què es va aconseguir l'espai de la investigació i l'estudi que tan necessari era per al nostre joc i en què també es van assentar les bases per al procés d'internacionalització del joc.

Aquest segon congrés va estar compost per ponències, comunicacions i tallers que van tindre com a fil conductor, un element que connecta a tots els assistents, el sentiment de la importància del joc de pilota a mà, de valorar el patrimoni cultural que està arrelat a les nostres vides mitjançant el joc. El seu coordinador va ser el professor universitari Daniel Martos.

La pilota valenciana: reptes per al segle XXI

Portada del llibre	Títol del llibre	
	<i>La pilota valenciana: reptes per al segle XXI</i>	
	Autors	Ricard Sentandreu Sebastian, Vicent Añó Sanz, Sebastià Giner Muñoz i Víctor Agulló Calatayud
	Edició	Càtedra de Pilota Valenciana
	Impremta	Kolor Litógrafos, SL
	Any	2017
	ISBN	978-84-09-10447-5

Aquest llibre recull la celebració del congrés «La pilota valenciana: reptes per al segle XXI» que es va celebrar els dies 26, 27 i 28 d'octubre de 2017 a la seu de l'ADEIT de la Universitat de València.

La Càtedra de Pilota Valenciana i la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport van treballar molt dur per organitzar un congrés esperançador amb l'objectiu principal de marcar el camí a seguir per promocionar la pilota i, sobre el coneixement generat, crear i consolidar estructures que n'asseguren la pràctica i difusió entre els valencians i les valencianes.

El congrés va acollir conferències, tallers, taules redones, comunicacions i presentació de pòsters, al voltant de quatre àrees temàtiques de treball: Iniciació i formació; Món professional i alt rendiment; Món aficionat, oci i cultura i Gestió, màrqueting i comunicació. Al remat, un excel·lent compendi documental i teòric per a projectar la pilota valenciana de cara al futur.

ÍNDEX

BLOC F

EDUCACIÓ

Quadern d'activitats de pilota valenciana	93
Museu de la Pilota. Genovés: textos i activitats	94
La pilota valenciana: unitat didàctica	95
Tallers de cultura popular valenciana, joc de pilota	96
Pilota valenciana: propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc	97
Les escoles esportives de pilota valenciana	98
Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària	99

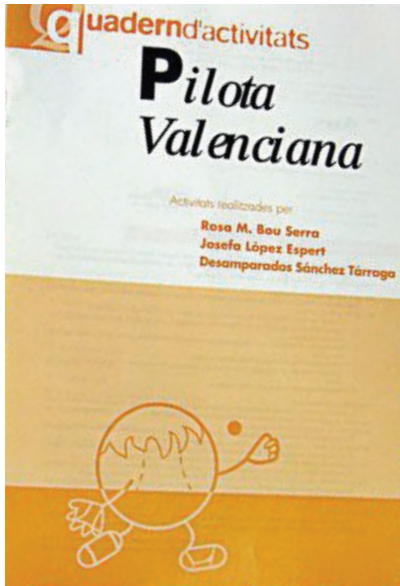

ÍNDEX

Quadern d'activitats de pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Quadern d'activitats de pilota valenciana</i>
Autors	Rosa María Bou Serra, Josefa López Espert i María Desamparados Sánchez Tárrega
Editorial	Denes
Any	2007
ISBN	978-84-96545-44-1

L'estudi i pràctica de la pilota valenciana constitueix una part important del patrimoni cultural del nostre poble. La pilota valenciana és un esport de gran riquesa motriu, amb una tradició de segles al País Valencià i que avui en dia, malauradament, molta gent desconeix o fins i tot, el que és més trist, l'ignora. Aquest quadern d'activitats, destinat als dos últims cicles de l'etapa de Primària i primer cicle d'ESO, pretén motivar l'alumnat a descobrir i practicar l'esport de la pilota valenciana, cosa que és molt important per donar a conèixer i recuperar part del nostre patrimoni cultural.

Museu de la Pilota. Genovés: textos i activitats

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Museu de la Pilota. Genovés: textos i activitats</i>
Autor	Josep Carceller
Editorial	Diputació de València. SARC. Ajuntament de Genovés
Any	2011
DL	V-1111-2011

Josep Carceller, com a coordinador amb diferents escriptors, ens presenta un llibre interactiu i amb una temàtica educativa.

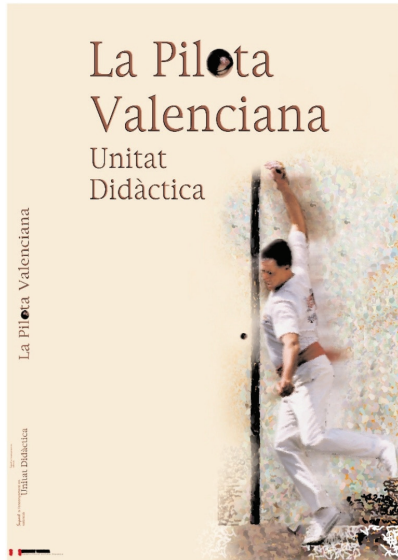
Així, a través del llibre gaudirem d'un compendi de temes com són la presentació del Museu de la Pilota, una breu història de l'esport valencià des dels seus orígens fins a l'actualitat, el sistema de puntuació i les seues característiques, finalitzant amb la referència dels grans pilotaires de la pilota valenciana.

Un llibre amb el qual es pot aprendre la base de l'esport de manera interactiva, senzilla i pedagògica alhora.

La pilota valenciana: unitat didàctica

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>La pilota valenciana: unitat didàctica</i>
Autors	Antoni Gimeno Salom, Frederic Llopis i Bauset, Gabriel García i Frasquet, Jordi Naya Nogueroles, Manuel Conca Pavia i Vicent Pérez Bernabeu
Editorial	Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana
Any	2002
ISBN	978-84-482-3128-6

Aquest llibre forma part de la col·lecció d'unitats didàctiques de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, amb l'objectiu d'aportar més recursos al professorat valencià i a tot aquell que es vulga iniciar en l'esport de la pilota valenciana.

Així, a través d'aquest podrem conèixer els orígens del joc de la pilota, les diferents modalitats que hi podem trobar i la importància de la llengua en el joc valencià.

Per últim, podem veure com s'adapta la pilota valenciana al currículum educatiu, als diferents nivells escolars i a l'assignatura d'Educació Física.

A més a més, com a complement audiovisual hi aporta un vídeo i un disc compacte multimèdia que conté activitats complementàries.

Tallers de cultura popular valenciana, joc de pilota

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Tallers de cultura popular valenciana, joc de pilota</i>
Autors	Salvado Ferran Luque, Sebastià Giner i Vicent Molines
Editorial	Edicions 96
Any	2009
ISBN	978-84-92763-13-9 978-84-92763-36-8

Amb la continuació de la col·lecció *Tallers de la cultura valenciana*, Escola Valenciana publica aquest volum dedicat a la pilota valenciana.

En aquesta edició, els autors proposen materials per a dotar de recursos a tots aquells que estiguen interessats en l'ensenyament de la pilota valenciana i la difusió d'aquest esport valencià, especialment dirigit als mestres, atés que la pilota valenciana té un gran valor educatiu.

Amb tot això, el llibre reuneix diverses temàtiques que abracen des d'una síntesi històrica, passant pel coneixement dels països als que agermana la pilota valenciana, fins a un anàlisi tècnic de les característiques de l'esport dels valencians i la influència del seu lèxic esportiu.

A més a més, hi trobem informació alternativa i artesanal de la pilota i la protecció de les mans fins a arribar a una introducció al joc del nyago.

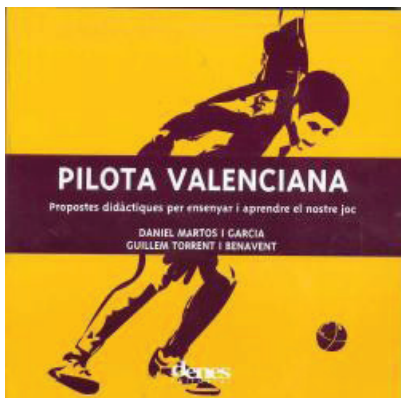
Així, per tal d'utilitzar recursos interactius, els autors acompanyen el llibre d'un DVD i d'un llibre d'activitats.

Pilota valenciana: propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Pilota valenciana: propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc</i>
Autors	Daniel Martos i García, Guillem Torrent
Editorial	Denes
Any	2011
ISBN	978-84-92768-73-8

El raonament en qüestió no vol obviar l'esforç i la il·lusió de milers de persones que cada dia juguen a pilota, que organitzen clubs, que entrenen a joves o que avancen als seus pobles malgrat les dificultats. Persones que, en definitiva, han mantingut el joc de pilota i constitueixen la base perquè avui en dia puguem ser optimistes. Sense aquesta gent el joc no seria res, doncs ells i elles n'esdevenen l'essència. En realitat tampoc la tossudesia d'algun alcalde podria res si no hi haguera un grup de persones que jugara a pilota. Però, malauradament, l'esforç desinteressat de tantes i tantes voluntats necessita de les decisions polítiques i les injeccions econòmiques de persones concretes que, ja siga pel càrrec que ostenten, ja siga pel capital econòmic, juguen un paper important en la recuperació i consolidació del joc de pilota valenciana, el qual encara no ha sabut recuperar el pes perdut en la societat valenciana.

Aquest llibre escrit per Daniel Martos i Guillem Torrent, constitueix una proposta seriosa per introduir la pilota valenciana en l'educació, un pas imprescindible en la recuperació i consolidació del joc de pilota valenciana.

Les escoles esportives de pilota valenciana

Portada del llibre

Títol del llibre	<i>Les escoles esportives de pilota valenciana</i>
Autor	Francisco Orts Delgado
Edició	Càtedra de Pilota Valenciana
Editorial	Edicions 96
Any	2017
ISBN	978-84-17213-02-2

Francisco Orts Delgado, amb una formació acadèmica i una experiència en la gestió esportiva excepcional, ens presenta un sistema vertebral esportiu per tal de garantir la continuïtat de les activitats de pilota valenciana que es realitzen dins dels centres educatius.

Així, l'autor reuneix tot el projecte en tres grans capítols: el primer és un recull del marc normatiu que mostra la viabilitat de la vertebració del sistema proposat.

El segon capítol, ens conta tot l'entramat en el qual s'articula el sistema per tal de constituir un programa esportiu d'interès general per a la pilota valenciana i que és de necessitat plan-tejar-se i construir.

Per últim, un tercer capítol tracta d'un exemple pràctic, on s'organitzen els diferents processos en un itinerari que va marcant el temps i l'espai de les actuacions de cadascun dels subjectes que intervenen. Amb tot això, es facilita a tot aquell que vulga constituir un club esportiu i una escola de pilota valenciana totes les tasques a realitzar.

Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària

Portada del llibre	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="651 414 874 539">Títol del llibre</td> <td data-bbox="874 414 1458 539"><i>Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària</i></td> </tr> <tr> <td data-bbox="651 539 874 741">AutorS</td> <td data-bbox="874 539 1458 741">Antoni Gimeno Salom, Gabriel García i Frasquet, Jordi Naya Nogueroles, Manuel Conca Pavia, Roberto Bravo Chapí i Vicent Pérez Bernabeu</td> </tr> <tr> <td data-bbox="651 741 874 866">Editorial</td> <td data-bbox="874 741 1458 866">Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana</td> </tr> <tr> <td data-bbox="651 866 874 947">Any</td> <td data-bbox="874 866 1458 947">2018</td> </tr> <tr> <td data-bbox="651 947 874 1028">ISBN</td> <td data-bbox="874 947 1458 1028">978-84-482-6289-1</td> </tr> </table>		Títol del llibre	<i>Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària</i>	AutorS	Antoni Gimeno Salom, Gabriel García i Frasquet, Jordi Naya Nogueroles, Manuel Conca Pavia, Roberto Bravo Chapí i Vicent Pérez Bernabeu	Editorial	Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana	Any	2018	ISBN	978-84-482-6289-1
Títol del llibre	<i>Unitat didàctica: La pilota valenciana en secundària</i>											
AutorS	Antoni Gimeno Salom, Gabriel García i Frasquet, Jordi Naya Nogueroles, Manuel Conca Pavia, Roberto Bravo Chapí i Vicent Pérez Bernabeu											
Editorial	Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana											
Any	2018											
ISBN	978-84-482-6289-1											
												

És un recull de deu sessions pràctiques per al desenvolupament del joc a més d'un conjunt de sessions teòriques, de manera que l'alumnat aprenga sobre la història i la cultura de l'esport nacional valencià. És una actualització de l'anterior del 2002.

Tot això, se'ns presenta amb una anàlisi completa dels continguts a treballar, els criteris i instruments d'avaluació, indicadors d'èxit, els recursos didàctics necessaris, aspectes a tindre en compte en l'atenció a la diversitat i diferents recursos complementaris.

A més a més, en arxius annexos trobem un gran dossier per al professorat que conté tots els aspectes a considerar per parlar del món de la pilota: la història, les instal·lacions esportives que existeixen, una anàlisi sociològica actual de l'esport valencià, la importància de la llengua en el joc, les distintes modalitats esportives que hi trobem amb una evolució històrica i recursos per a l'elaboració del guant i d'una pilota. Un llibre d'allò més complet que tot aquell docent que vulga impartir el nostre esport ha de tenir en compte.

ÍNDEX

Bibliografia citada

- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2010). *Vocabulari del joc de pilota*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- Acadèmia Valenciana de la Llengua (2012). *Regles de joc pilota*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- Agulló, R. i Agulló, V. (2009). *El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909*. València: Diputació de València, Federació de Pilota Valenciana.
- Agulló, R. i Agulló, V. (2019). *Pelayo 1868-2018: la emoció de jugar a pilota*. València: Diputació de València.
- Agulló, V. i Congost, J. M. (2019). *La pilota grossa*. La Pobla Llarga i Pedreguer: Edicions 96 i IECMA.
- Agulló, V. (2017). *Esport tradicional valencià i territori: Catàleg de l'exposició itinerant Universitat de València i Diputació Provincial*. València: Universitat de València.
- Agulló, V., González, G. i Gómez-Ferri, J. (2017). *La pilota valenciana: pràctica, ciència i codi*. València: Universitat de València.
- Ajuntament de Benidorm (2005). *Benidorm y la pelota valenciana*. Benidorm: Ajuntament de Benidorm.
- Almela, F. (1960). *El juego de pelota en Valencia*. València: Semana Gráfica Sociedad Valenciana Fomento del Turismo.
- Alonso, A. i López, S. (1995). *El trinquet de Burjassot*. Burjassot: Associació Cultural l'Almara.
- Boix, M. (1992). *El punt dins el moviment. El joc de pilota*. Ribera del Xúquer: Ribera del Xúquer, Generalitat Valenciana.
- Bou, R.M. (2007). *Quadern d'activitats de pilota valenciana*. València: Denes.
- Carceller, J. (2011). *Museu de la Pilota. Genovés: Textos i activitats*. València: Diputació de València. SARC. Ajuntament de Genovés.
- Cela, J. (1973). *El joc de pilota: pilota valenciana*. Madrid: Instituto Nacional de Educación Física.
- Cerdà, P. i Mascarell, P. (2009). *La revolució va de bo! La modernització de la pilota valenciana*. València: Universitat de València.
- Chorro, R. (1991). *La pilota valenciana, l'esport d'un poble*. València: Institut Municipal d'Educació.

- Conca, M., Pérez, V., Gimeno, T., Naya, J. i Garcia, G. (2018). *Unitat didàctica: la pilota valenciana. ESO i Batxillerat*. València: Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport.
- Conca, M., García, G., Gimeno, A., Llopis, F., Naya, J. i Pérez, V. (2002). *La pilota valenciana: unitat didàctica*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana.
- Cortell, F. (2007). *25 aniversario pilota valenciana a llargues*. Diputació d'Alacant.
- Durà, P. i Sarasol, D. (2020). *La memòria recuperada*. Paterna: Kolor Litografos SL.
- Durbà, S. (2019). *Colp a colp. Glosses sobre pilota valenciana*. La Pobla Llarga: Edicions 96, Càtedra de pilota valenciana.
- Federació de Pilota Valenciana (1994). *I Congrés Mundial de Pilota a Mà: València 2, 3 i 4 de juny de 1994*. València: Federació de Pilota Valenciana.
- Federació de Pilota Valenciana (2007). *Actes del II Congrés Mundial de Pilota a Mà*. València: Alto Rendimiento.
- Federació de Pilota Valenciana. (2020). *Reglaments, de la Federació de Pilota Valenciana*. València: Federació de Pilota Valenciana.
- Ferrairó, J. M. (2002). *Trinquet El Zurdo. 50 anys al dau*. Gandia: CEIC Alfons el Vell.
- Garcia, G. i Llopis F. (1991). *Vocabulari del joc de pilota*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana.
- Giner, S. i Reig, M. (2019). *Pla de foment municipal de pilota valenciana*. València: Càtedra de pilota valenciana de la UV.
- Herrero, J. F. (2020). *De la Vega, un pilotari*. Antella: Set & Set Impressors SL.
- Llopis, F. (1991). *Els trinquets de Sagunt: notes, anècdotes i records del joc de pilota valenciana*. Sagunt: Caixa d' Estalvis i Socors.
- Llopis, F. (1987). *El joc de pilota valenciana*. València: Ajuntament de València.
- López-Egea, Miguel Ángel (1976). *Pelota valenciana: entrevistas y reportajes*. València: Sucesores de Vives Mora.
- López, S. (2020). *El món del trinquet de Burjassot*. Burjassot: Santiago López Garcia.
- Luque, F., Giner, S. i Molines, V. (2009). *El joc de pilota. Tallers de cultura popular valenciana*. La Pobla Llarga: Edicions 96.

- Mansanet, V. (2007). *Quinze net: aproximació a la pilota valenciana*. Riba-roja del Túria: Grup 10 Llibreries de Qualitat.
- Martos, D. (2011). *Pilota valenciana: propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc*. Paiporta: Denes.
- Millo, Ll. (1976). *El trinquet*. València: Prometeo.
- Millo, Ll. (1982). *El joc de pilota*. València: Eliseu Climent.
- Mogort, R. i Mainar, E. (1992). *Cent anys de pilota a Simat*. Benifairó de la Vallidigna: Ajuntament de la Vallidigna.
- Mollà, T. (1996). *El Genovés*. València: Tàndem.
- Mollà, T. (1996). *Una partida de llegenda*. València: Fundació Bancaixa.
- Museu de la Pilota del Genovés (2018). «22-41. Martínez de Irujo-Genovés II. Frontó basc vs frontó Valencià». Exposició fotogràfica. València: Càtedra de Pilota Valenciana, Museu Valencià d'Etnologia i Penya Pilotaris Amics del Frontó del Puig.
- Orts, F. (2017). *Les escoles esportives de pilota valenciana*. València: Càtedra de Pilota Valenciana de la UV.
- Pérez, M.A. (2012). *Un poble, un esport: Sella i la pilota valenciana*. Sella: Ajuntament de Sella. Generalitat Valenciana. Club pilota Sella.
- Pla, J. (2004). *Galotxa en la Vilavella*. València: Ràpida Lloréns.
- Ramón, A., Serra, A. i Domingo, P. (1987). *Llibret homenatge a la pilota valenciana*. València: Falla La Milocha.
- Reig, A. i Crespo, M. (2016). *El rovell de la pilota. 25 anys del Club de Pilota Dénia*. Dénia: Club de Pilota Dénia.
- Sentandreu, R., Añó, V. i Giner, S., Agulló, V. (2017). *La pilota valenciana: reptes per al segle XXI*. València: Càtedra de la pilota valenciana i Kolor Litógrafos, SL.
- Sarasol, D. (2011). *25 anys del campionat individual d'escala i corda. Trofeu Bancaixa*. Genovés: Diputació de València, Ajuntament del Genovés, Museu de la pilota.
- Sarasol, D. (2013). *Faixa roja, faixa blava. La pilota valenciana*. València: Museu Valencià d'Etnologia i Diputació de València.
- Sarasol, D. (2017). *Papers. Patrimoni gràfic de la pilota valenciana*. Genovés: Ajuntament de Genovés, Museu de la Pilota.

- Sentandreu, R., Agulló, V. i Sarasol, D. (2020). Anècdotes i curiositats de la pilota valenciana. 100 històries per a gaudir, estimar i descobrir el nostre esport. Paterna: Kolor Litógrafos SL.
- Soldado, A. (1998). *El joc de pilota: Historia de un deporte valenciano*. València: Publitrade.
- Soldado, A. (2015). *Units pel joc de pilota*. Sedaví: Tabarca Llibres.
- Tormo, J., Grau, P. i Boix, M. (2006). *750 anys del joc de pilota en Alcoi*. Alcoi: Ciudad de Alcoy.
- Tormo, R. i Velasco, A. (2016). *Alginet. De les mans i fer anar la pilota*. Alginet: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2015). *Almussafes. La pilota industrial*. Almussafes: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2015). *Beneixida. Raspallot i carrer estret*. Beneixida: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2015). *Gavarda. Tradició revelada*. Gavarda: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2015). *L'Alcúdia. De la pilota, la cultura i la Transició*. Beneixida: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2014). *Carlet. Família d'Afectes*. Carlet: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2015). *Alcàntera. Joc i vida al carrer*. Alcàntera: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2016). *Algemesí. El ball de la vaqueta*. Algemesí: Això és com tot.
- Tormo, R., Senso, C. i Velasco, A. (2016). *Alberic. Un espai emblemàtic*. Alberic: Això és com tot.
- Tormo, R. i Senso, C. (2018). *Sumacàrcer. La pilota en guerra*. Sumacàrcer: Això és com tot.
- Tormo, R., Ribera, R. i Vidal, A. (2019). *Alzira, poble o multitud*. Alzira: Això és com tot.
- Tormo, R. i Vidal, A. (2017). *Guadassuar. No perdre la ferida*. Guadassuar: Això és com tot.
- Tormo, R. i Vidal, A. (2018). *Rafelguaraf, Tossal nou i Riurau. De rodors, maletes i pilota de carrer*. Rafelguaraf: Això és com tot.
- Tormo, R. i Vidal, A. (2018). *Manuel. Passar la falta*. Manuel: Això és com tot.
- Tormo, R., Vidal, A. i del Rio, B. (2019). *Marquesat: Alfarp, Catadau i Llombai. Un carrer de carrers*. Marquesat: Això és com tot.

- Tormo, R., Vidal, A., Ribera, R. i Velasco, A. (2020). *La pilota a Catalunya. Un poble que jugava.* Beneixida: Això és com tot.
- Torres, J. A. i Escrivà, M. (2014). *El joc de la pilota a Bellreguard. Una història de val i quinze.* Bellreguard: Edicions Tívoli, Ajuntament de Bellreguard.
- Vilalta, S. (1986). *Estudi tipològic i catàleg dels trinquets.* València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Generalitat Valenciana.

ÍNDEX

ÍNDEX

Mitjançant un treball d'investigació, s'han recopilat tots els llibres monogràfics de pilota valenciana a fi d'ajuntar-los en una única publicació. Aquest catàleg vol ser una eina que oriente i facilite al lector tota la informació necessària sobre el món de la pilota valenciana. Cada llibre conté els crèdits, la portada i una sinopsi del tema que tracta. L'objectiu és que siga una eina de suport per a investigadors, estudiosos, escriptors i aficionats, en general, sobre pilota valenciana, atés que en aquests llibres es recull tot el saber que tenim sobre el nostre esport. Esperem que siga útil per a obrir una porta cap al futur en la recerca de coneixements sobre aquest esport tan ric i complet com és la pilota valenciana.

ISBN 978-84-17213-81-7

La pilota valenciana:
catàleg
de documents
monogràfics

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

Càtedra de Pilota Valenciana

ÍNDIX